

NEPÜNK

Sefredactor: Wasserstrom Sándor

ZIAR EVREESC

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Uj alkotmányt kapott

Románia népe

Yosítja a polgári jogokat, a vallásunk szabad gyakorlását, a törvény előtti egyenlőséget, az állampolgári jogok zavartalan gyakorlását és mi nyugodt lélekkel mondhatjuk, hogy ez a történelmi aktus hosszú időre biztosítja a nyugodt fejlődés rendjét. Az ország zsidó lakossága megnyugodhat minden tekintetben. Érezheti azt, hogy megszűnt végleg az a veszély, amely jogait kétségbevonja és mindazok a zsidók, akik a törvények keretein belül eleget tesznek állampolgári kötelezettségeiknek, azok érezhetik az ország védő kezét is, amelyre minden kulturállamban a nyugodt munka érdekében olyannyira szükség van.

Zökkenésmentesen történtek a nagy események és nekünk nincs semmi más kötelességünk, mint bizzunk az uralkodó és a kormány bölcsességében és teljesítsük hűségesen polgári kötelességeinket.

Amikor e sorok eljutnak olvasóinkhoz, már 24 órával túl vagyunk egy rendkívül fontos közjogi aktuson, amely hivatott arra, hogy újabb közjogi fundamentumot biztosítson Románia csaknem huszmillió főnyi lakosságának. Az ország felnőtt népét kérdezte meg az uralkodó és az ország hallgatott a királyi szóra és igennel szavazott, amikor életbevágóan fontos kérdésekről volt szó. Nekünk zsidóknak, de általában az erkölcsi alapon álló kultúremlékiségnek legörökebb fundamentuma a Biblia. A többi emberi alkotás ki van téve az idők változásainak. Régebben évszázadok kellettek ahhoz, amíg egy-egy alapvető jogi alkotás eljutott a revidálás álláspontjára. Ma a rohanó századában elég sokszor husz esztendő is ahhoz, hogy az idők parancsa szükségképpen más törvényeket diktáljon egy országnak. Ha elgondoljuk, hogy a versaillesi békeszerződés és Hitler vasárnapi beszéde között alig husz esztendő telt el, össze kell csapjuk kezünket a csodálattól, hogy alig két évtized alatt ilyen forduljon a világ.

Románia alkotmánya eddig is tökéletes volt a maga nemében. De ha az uralkodó és a sok volt miniszterelnökből és volt miniszterből álló koncentrációs kormány tagjai úgy látták, hogy radikális változtatás szükséges az ország további konszolidációja érdekében, akkor el kell ezt fogadjuk, mert bizonyos, hogy így lesz jobb a rend és nyugalom érdekében. Európa sok más országában megtörtént, hogy ez a felismerés nem jutott el idejekorán a felelős tényezőkhöz és tulajdonos szöveghez jutottak a szélsőségek és a meg nem érett ifjuság. Ez ma már az új alkotmány megszavazása óta nem történhet meg Románia lakosságával. Ezek után nem történhetnek sem jobb, sem baloldali uralkalmak, hanem a polgári konszolidáció útján vezetnek tovább biztos kézzel az országot. Ha pedig a „demokrácia” szót akarnánk taglalni, akkor csak egyetlen körülményre mutatunk rá és pedig arra, hogy Hitlert az általános választójog alapján választották meg Németország diktátorává és így a demokrácia önmaga ásta meg ott korai sírját. 21 éves német ifjú és nő volt az, akinek lelkesedése ott diktatúrát inaugurált. Ez ma már nálunk nem történhet meg többé.

Száz pontból áll az új alkotmány. Teljesen szabatosan szabályozza az állam és polgárainak viszonyát. Nagyjából korporációs államforma, olyan polgári jogokkal, amelyek az érett lakosságnak biztosítja ama

jogát, hogy beleszóljon az ország sorsának irányításába, de a huszévesek erőszakosságának végét vet.

A zsidóság szempontjából az új alkotmány minden tekintetben megnyugtató. Biztosítja az ország rendjét a végletekig. Biz-

II. Károly király alkotmányának szövege

A 100 szakaszból álló új alkotmány szövegét a napilapok szöszerint közölték. Mi csak az egyes érdekesebb szakaszokat közöljük, amelyek főleg az állampolgári jogokról intézkednek és ezekből is minden kétséget kizárólag kitűnik, hogy olyan alkotmányt kaptunk, amely biztosítja minden polgár jogait és feltétlenül a konszolidáció nagy művét szolgálja.

(Bucuresti.) A Monitorul Oficial 21-i száma közli az alábbi királyi dekrétumot.

II. Károly, Isten kegyelméből és a nemzet akaratából Románia királya, az összes jelenlevőknek és távollévőknek egészséget, — elrendeljük.

1. szakasz. A román királyság egységes és oszthatatlan nemzeti állam.

2. szakasz. Románia területe elindegeníthetetlen.

3. szakasz. Románia területére idegen népfaj nem telepíthető.

4. szakasz. Az összes románok etnikai eredetre és vallási különbségre való tekintet nélkül, kötetsek a hazát életcéljuk legfőbb alapjának tekinteni s feláldozni magukat a haza integritásának, függetlenségének és méltóságának védelmében, munkájukkal hozzájárulni morális felmagasztalásához és gazdasági fejlődéséhez, hűséggel viselni a köztörteket, amelyeket a törvények előírnak és önként hozzájárulni a közfeladatokhoz, amely nélkül az állam nem élhet.

5. Az összes román állampolgárok etnikai származás és hitfelekezeti különbség nélkül egyenlők a törvény előtt, amelynek tisztelettel és engedelmességgel tartoznak. Senkisémet érezheti magát felmentve polgári, katonai, köz-, vagy magánkötelezettséget teljesítése alól, akár vallási, vagy akár más meggyőződése alapján.

10. szakasz. A románok élvezik a lelkiismereti szabadságot, a munkaszabadságot, a tanszabadságot, a gyülekezési szabadságot, az egyesülési szabadságot, valamint a törvények által megállapított összes szabadságokat.

19. szakasz. A lelkiismeret szabadsága korlátlan.

Az állam az összes vallásfelekezeteknek egyenlő szabadságot és védelmet biztosít, amennyiben gya-

korlásuk nem ütközik a közrendbe, a jó erkölcsökbe és az állam biztonságába.

24. szakasz. A román állampolgároknak jogukban áll békésen és fegyvertelenül összegyűlni mindennemű kérdések megtárgyalása céljából, alkalmazkodva ama törvényekhez, amelyek a jog gyakorlását szabályozzák. Gyűlések, felvonulások és közutakon vagy szabad ég alatt való tüntetések a törvényeknek és rendőrségi intézkedéseknek vannak alávetve.

29. szakasz. Minden államhatalom a román nemzetől ered. E hatalmak azonban nem gyakorolhatók másképpen, mint megbízás, delegálás útján és csak a jelen alkotmányban megállapított elvek és szabályok szerint.

30. szakasz. A király az állam feje.

31. szakasz. A törvényhozói hatalmat a király, a nemzetképviselő (országgyűlés) útján gyakorolja, amely két házra oszlik: a szenátusra és képviselőházra.

A király szentesíti és hirdeti ki a törvényeket.

A király a szentesítést visszautasíthatja.

Semmiféle törvény nem terjeszhető királyi szentesítés alá, csak miután azt az országgyűlés két házában többsége megvitatta és megszavazta.

A két ház által megszavazott törvények kihirdetéséről az igazságügyminiszter gondoskodik, aki egyszersmind az állam nagy pecsétjének őre is. A törvény kezdeményezés joga a királyé. Az országgyűlés bármelyik háza saját kezdeményezéséből csak az állam közérdekeiben álló törvényeket javasolhat. Csak a törvényhozó hatalom magyarozhatja hitelesen a törvényeket. Semmilyen törvény az általános, vagy községi közigazgatásnak semmilyen szabályzata nem kötelező, csak ha az általuk megállapított módon lettek kihirdetve.

80. szakasz. Bármilyen adót megállapítani és behajtani csak törvény alapján lehet. A törvény által csak az állam, a megyék, a községek és az állami szolgálatokat teljesítő közigazgatás javára lehet megállapítani. Egyedárusokat csak a törvény állíthat fel és kizárólag az állam, a megyék és községek javára.

Románia zászlajának színei: kék-sárga-piros, függélyes elhelyezésben.

93. szakasz. A kormány az állam fővárosában székel.

94. szakasz. Az állam hivatalos nyelve a román nyelv.

95. szakasz. Semmilyen eskü nem tehető le és arra nem lehet kötelezni másként, mint valamely törvény értelmében, amely az eskümintát is meghatározza.

96. szakasz. Ez az alkotmány sem egészében, sem részben nem függeszthető fel. Állami veszély esetén általános, vagy részleges ostromállapot vezethető be.

100. szakasz. A jelenlegi alkotmány az uralkodó által való kibocsátása után a román nemzet elé lesz terjesztve, „tudomásulvétel és beleegyezés” végett.

Királyi dekrétum fogja megállapítani az eljárást, amelyet a célból követni fognak. Ezen művelet befejezése és eredményének a miniszterelnök által az uralkodónak tudomására hozatala után az alkotmányt kihirdetik és az életbe lép.

CAROL.

MIRON

Románia patriarkája
miniszterelnök.

Arthur Vaitoianu tábornok, dr. Alexandru Vaida Voevod, G. G. Mironescu, N. Iorga, dr. C. Angheliescu, Gh. Tatarescu, C. Argetoianu, dr. Voicu Nitescu, G. Ionescu Sisești, dr. I. Costinescu, V. Iamandi, M. Cancioov, Armand Calinescu, I. Antonescu hadosztály-tábornok, Const. Angheliescu, Paul Teodorescu tábornok-szárnysegéd, N. Petrescu Comnen.

Avarescu marsall államminiszter beteg, nem vehetett részt a minisztertanácson, amely felülvizsgálta és elfogadta az új alkotmánytervezetet.

Az új alkotmány ünnepe

Biharvármegye és Nagyvárad népe kedden délelőtt a városi színházban nagy ünnepség keretében fogadta az új alkotmány kihirdetését. Imponáló külsőségekben nyilvánult meg az a végtelen bizalom, amellyel a megye és a város közönsége viseltetik a kormány és a hatóságok irányában. Hódolat volt öfélése a király nagy munkájának, amit az új alkotmány proklamációja jelent. Az ünnepség preludiuma volt annak a népszavazásnak, amely már csütörtökön le is zajlott.

A gyönyörű színházépület külsőleg és belül is nagyszerűen fel volt ez alkalommal díszítve. Az ország színeiben pompázó drapériák és délszaki növényekkel, csillogó reflektorokkal nagyszerű ünnepi külsőt kapott a hatalmas terem. Már tíz órakor gyülekezni kezdtek a vidékiek meg a város meghívott testületei. Fényes katonai egyenruhák mellett polgári öltözetek és sok egyszerű falusi öltözetű férfi, akik a megye legtávolibb vidékéről is bejöttek a hívó szóra, hogy jelen legyenek a történelmi aktusnál. Jelen voltak a notabilitások között a püspökök, Constantinescu törvényszéki főelnök helyettes, polgármester, az orth. zsidó hitközség részéről Ullmann István elnök vezetésével, Gábel Sándor főjegyző, Biró Márk isk. igazgató és még számosan. A nyugati szertartás hitközséget dr. Kabos Béla elnökkel, dr. Faragó Viktor főtitkár és mások képviselték.

Florescu Vasile ezredes prefektus a színpad közepére helyezett nemzetiszínű drapériával díszített asztalhoz lép és harsányan mondja: Éljen II. Károly király, Románia királya! Utána felcsendül a nemzeti himnusz, amelyet az ezerfőnyi közönség állva hallgat végig. Ezután Florescu ezredes felolvassa a királyi proklamációt és a Monitorul Oficialban megjelent alkotmánytervezet teljes szövegét. Utána Florescu ezredes nagyszerű beszédben vázolta a mai helyzetet. A prefektus kitünő szónok, aki csaknem minden mondatával tapsra ragadta a közönséget.

A hitközségek üdvözölték a prefektust. Itt említjük meg azt is, hogy a nagyváradi zsidóság mindkét árnyalatát képviselő hitközségek tisztelegő látogatáson voltak néhány nappal ezelőtt Florescu Vasile ezredes

prefektusnál, aki lekötözött és eddig alig tapasztalt szívélyességgel fogadta a küldöttségeket. Az orth. zsidó hitközség Ullmann István elnökkel az élen kereste fel a prefektust, a hitközségi küldöttség tagjai voltak Krausz Sándor, Klein Dávid és Gábel Sándor főjegyző. A nyugati szertartás hitközség küldöttségét dr. Kabos Béla elnök-helyettes vezette, résztvettek benne Farkas István, a Kereskedelmi Csarnok elnöke, dr. Grünstein Bernát, Atlasz Lajos, Erdélyi Jenő, dr. Faragó Viktor és Sebestyén Dezső iskolaigazgató. A küldöttségek üdvözölték a prefektust és kifejezést adtak a trón iránti hódolatuknak és a kormány iránti nagyra-

becsülésüknek. Florescu ezredes láthatóan meghatva köszönte meg a jókívánságokat. A zsidóság fejtse ki továbbra is termékeny működését és vegyék fel a munkát zavartalanul minden vonalon. Előttem minden becsületes és korrekt polgára ennek az országnak, egyforma ember — mondotta a prefektus — és egyforma elbánásra és jogokra tarthat igényt.

A prefektus szavai nagyon nagy megnyugvást keltettek a hitközségek tagjai és az egész város zsidó közönsége körében. A prefektus egyénisége különben rövid működése alatt is osztatlan elismerést és szeretetet váltott ki a város zsidósága körében is.

A HÉT NAGY ESEMÉNYEI

HITLER BESZÉDE.

Vasárnap délben 1 órakor kezdődött Berlinben. A Kroll opera nagytermében összegyűltek a német „parlament tagjai”, hogy meghallgassák Hitler Adolf vezérkancellár beszédét, amelyet az egész világ feszült figyelemmel várt. Három órán keresztül beszélt Hitler és sokat mondott, amire felfigyelt a világ. Szerintünk a beszéd legnagyobb hatást a világ fegyvergyáraiban váltotta ki. Ahol eddig 16 órát dolgozott a hadianyaggyár, ott erre a beszédre 24 órás szakadatlan munka kell következzen. Hitler vasba és acélba öltöztetett békebeszéde minden kétséget kizáróan bebizonyította, hogy az emberiség nem ringathatja magát illúziókba. Hitler még gazdasági téren sem akar megegyezést. A nyugati demokrata sajtóról rendkívül elítélően nyilatkozott, mintha azt várná, hogy ezután Anglia és Franciaország rendszabályozza meg a sajtót.

Ami bennünket közelről érdekel, az mindenekelőtt Ausztria ügye. Szerintünk egy ki nem mondott, de különben 80 százalékosan megvalósított Anchlussról lesz szó, ami feltétlenül kihatással lesz az ottéló kétszáz ezer főnyi zsidó további sorsára. Érdekel bennünket az is, hogy Németország nem óhajt visszatérni a Népszövetségbe. Aminthogy kijelentette kategórikusan azt is, hogy sohasem akar együttműködni a szovjettel. A bolsevizmusban az emberi romboló eszme megtestesülését látja. A spanyol bolsevizmusban az európai egyensúly megbontását látja. Beszélt a német-olasz barátságáról. Enyhén odacserdített Csehországnak, amikor az ottéló németiség jogairól beszélt, holott Középeurópa vezető demokratikus állama Csehszlovákia.

Hitler békeszándékáról beszélt, azonban egyetlen tette sem bizonyítja azt, mintha ezt komolyan gondolná. Csak expanzív törekvést lehet kiolvasni, akár Ausztriáról, akár Csehszlovákiáról, akár a gyarmatokról van szó.

EDEN LEMONDASA.

Hitler beszédének idején állandó minisztertanács volt Londonban. Valószínűleg összefüggésben van a két esemény, mert különben nem következett volna be ilyen egymásután. Eden és Chamberlain között mélyreható ellentét merültek fel az olasz-angol megegyezést illetően. Ha meg is cáfolták közben ezeket a híreket, a lemondás után igazoltnak látszanak a hírek. A két államférfi nem tudott megegyezni s Eden beadta lemondását. Edennel együtt lemondott Cramborne külügyi államtitkár is. A lemondásnak világpolitikai jelentősége van, mert úgy veszik azt, mint a hitleri politika egyik dinamikus hatását.

Eden utóda lord Halifax, aki néhány hónappal ezelőtt tárgyalta Hitlerrel. Az angol közvélemény Eden politikája mellett tör lándzsát, akít a közönség a minisztertanács-

ról való távozásakor lelkesen ünnepelt. Az a vélemény alakult ki, hogy Eden nemsokára nagy diadallal fog visszamenni a Downing streeti palotába, mert Eden felfogása az angol közvélemény előtt szentnek tartott liberalizmus eszméjével egyezik. A „Times” szerint Nagybritánia politikájában ezután sem lesznek külpolitikai szempontból mélyreható változások. A „Daily Mail” szerint Chamberlain megakadályozza majd az új 1914-et.

Különben az angol alsóházban megtartott ülésen Eden azzal indokolta lemondását, hogy az olasz kormány magatartása úgy nemzetközi kérdésekben, mint Angliával szemben nem volt olyan sem a múltban és nem olyan a jelenben, hogy a tárgyalásokat lehetővé tegye.

MUSSOLINI ZSIDÓ ALLAMOT AKAR ABESSZINIÁBAN?

A „Times” közli az „Informatia Diplomatica” egy cikkét, amelyben azt közli, hogy az olasz kormány egy szuverén zsidó államot akar létesíteni. Mussolini terve huzódik meg a lap cikke mögött. A Duce szívesen venné Abessziniában egy zsidó állam megteremtését, amelyet Németország is jószemmel nézne. A tervet az arabok örömmel üdvözlék, de Angliára súlyos csapás lenne egy keletafrikai zsidó állam létesítése. A „Times” szerint az bizonyos, hogy Mussolininek sikerülne eképpen a világ zsidóságának szimpátiáját megnyerni.

A MAGYAR BÉLPOLITIKA VALTOZASAI

Hitler beszédének hatása alatt a szélső-jobboldali irány megerősödik a magyar kormányban. Hitler maholnap ott áll az ország határán és ez részükre behódolást jelent, ami, ismervén a német expanzív törekvéseket, szomorú eseményeknek veti előre árnyékát Magyarország szempontjából is. A magyar nemzeti szocialisták megerősödnek és ha 200.000 főnyi osztrák zsidóság szomorú sorsa után gondokat kell okozzon a több, mint 400.000 főnyi magyar zsidóság sorsa is.

— ZELEA CODREANU ÖNKENT FELOSZLATA PARTJÁT A „TOTUL PENTRU ŢARAT”. (Bukarest.) Corneliu Codreanu rendeletet adott ki, melyben bejelenteli Mindent a hazáért párt megszűnését s feloldja összes hivatát, a párt valamennyi tagját a neki, valamint a pártnak tett hűség- eskü alól. Corneliu Codreanu azt is közli, hogy hosszabb időre Rómába fog utazni, mert itt akarja könyvét sajtó alá rendezni. A körlevél rámutat arra, a párt egész vezetőségének megállapítása szerint, a párt létének értelme megszűnt, épen ezért nem óhajtának tovább működni. Ugyancsak elrendelték a „Mindent a hazáért” párt összes helyiségeinek, éttermeinek, üzleteinek bezárását. Corneliu Codreanu körrendeletét már végrehajtották.

Az osztrák szövetségi állam

uj utakon

Eden volt angol külügyminiszter is aggódik. Mi is aggódunk. De az angol és francia politikusok másért aggódnak, az osztrák eseményekkel kapcsolatosan és mi is másért. De valahogy mégis összefüggésben van a „mi” aggódalmunk. Végeredményben arról van szó, hogy félünk mindannyian az Anschlusstól. Ez az „uj” szó szomorú jelenséget takar. A nemzeti szocialista Németország fel akarja falni a kis Ausztriát. Már öt esztendeje egyik legfontosabb expanzív törekvése a nemzeti szocialista Németországnak, hogy Ausztriát bekebelezze. Az európai hatalmak egyesült erővel akadályozták meg bizonyos ideig ezt a törekvést. De később, amikor a „tengely” kialakult, amikor szorosabb lett a viszony Németország és Olaszország között, a Brenner-hágó felől nem fenyegetett többé nagy veszedelem. Páris és London viszont messzi van. És más bajuk is van. De azért nem nezik közömbösen a bécsi eseményeket. Nem is nézhetik. Hiszen, ha ez az Anschluss bekövetkezne, akkor a szudéta-németek sorsa is félig-meddig megpecsételődött. Közben a magyar politikára is kihatással lenne ez a megnagyobbodott és kiterjeszkedett Németország.

A Schuschnigg Hitler-féle berchtesgadeni találkozó mindenkit aggodással tölt el. Bennünket zsidó szempontból érdekel. A zsidóság kétszeresen aggodik. Részben a világpolitika változása miatt, részben 200.000 osztrák zsidó sorsa miatt. Az osztrák kormány ugyan megnyugtatót. Kijelentette egy kormánybeli miniszter, hogy az osztrák kormány rendíthetetlenül kitart az egyenjogúsítás mellett. Az osztrák kormány nem fogja jogfosztásra felhasználni azt a szoros kapcsolatot, amelyet most inaugurált.

Az osztrák kormány feltétlenül humá-

Én megóvom az Ön bőrét!

Vörös, érdes, kirepedezett bőre azt bizonyítja, hogy az Ön bőre nem eléggé ellenálló, vagyis hogy túlgyenge. Ezért szükséges, hogy erőssé tegye, és pedig NIVEA-val. A NIVEA „Eucerit”-et tartalmaz mélyen behatol a bőrnyílásokba, táplálja és erősíti a bőrszövetet és így emeli bőre ellenállóképességét. Használjon Ön rendszeresen NIVEA-krémet, bőre az esős és hideg időjárás ellenére is finom, puha és sima marad.

nus lesz az ottani zsidókkal szemben, bár mélyreható változások történtek a kormány összetételében. Mi e megnyugtató kijelentések miatt is nagyon aggodunk az osztrák zsidóság sorsa miatt. Középeurópa egyik legkulturáltabb zsidóságát érheti ezzel súlyos csapás. A híres bécsi zsidóságot, amely annyi kiváló embert adott az emberiségnek. Csak az örök zsidó optimizmus az, amely enyhíti ezt a súlyos aggodalmat. Talán még sem fog minden sikerülni a nemzeti szocializmusnak.

Csináljanak egy egészséges cserét

Valamelyik külföldi zsidó lapban félig-meddig tréfásan vetődött fel az eszme, de higgyük el, hogy nem is komolytalan dolog,

ha komolyan foglalkoznának vele. Közép- és kelet Európában a zsidókat, hogy finoman fejezzük ki magunkat, „kinézik.” Ezzel szemben millió és millió német, lengyel, magyar és más nemzetiségű ember él az Egyesült-Államok területén. Talán... talán... félve ejtjük ki a szót, lehetne valami kis cserét csinálni. Csak egy szerény cserét. Minden ország örvend, ha autochton lakossága szaporodik. Milyen szédületesen egyszerű és impozáns volna, ha az Egyesült-Államok németjei hazamennének az általuk annyira tisztelt és szeretett Németországba és ugyanannyi zsidó menne ki az Unió-ba. És ugyancsak helyes volna, ha az a 2-3 millió lengyel hazamenne és helyette ugyanannyi lengyelországi zsidó mehetne ki a lenggerentura. A világtörténelem legnagyobb népvándorlását lehetne megvalósítani. Ajánlanak össze a világ nagy nemzetit, vegyék hozzá a kisebbségeket is. Készítsenek elő

Az askéta

Irta: J. L. PEREZ.

Péntek reggel van, egy chasszid ott áll az üres Beszemedresben és előtte egy imaállvány. Előtte az „énekek éneke” fellapozva, ahogy már szoktak keresztbuzsokor... Kezeivel friss illatos zöld levelekből egy „seprűt” fon, amelyre a gőzfürdőben szüksége lesz. Almodozó szemekkel néz a „sir hasírím”-be és ajkaival mormolja a verseket egyikeket a másik után. Amikor ahoz a verssorhoz ér: „Mily szép vagy szerelmem”... hirtelen a falra tekint, helyesebben ki az ablakon, amerre a sammesz lakása van. Ebben a pillanatban mintha fulladozna, mintha valami kikarna törni száján... ijedten szélesre nyitja ajkait, és valami az imapultra ugrik. Közélebről megnézi: egy zöldes kicsiny emberke. Tyuklábai vannak és nagyon kicsiny farka. Ide-oda ugrál az állványon.

— Ki vagy? — kérdi ijedten...

— A gondolatod! — válaszolja a kicsiny emberke és megmutatja két sor éles fogát.

— Az énekek énekét recitáltam! — mondja a chasszid.

— Igaz és pedig azt, hogy mily szép vagy szerelmem s közben az ablakra pillantottál, amelyen keresztül látható a sammeszék lakása. Valljad be, hogy nem Szulamitra gondoltál, hanem Breine-ra, a sammesz leányára... talán látni akarod?

A chasszid ijedten tesz egy lépést.

— Na... — nevet a kis emberke —, ma nincs időm, mert az „ujszülöttek” közzé kell irassam magam... de visszajövök még... és ezután eltűnt.

A chasszid azt gondolja, a szeméi kápráztak. Már sok éjszakán át virrasztottam. Felugrik, összedí magát és elindul a fürdő felé...

Ujra péntek van. Ismét egyedül az imaházban.

Előtte egy könyv: Targum sení... Mennyi csoda... ime itt Bölcs Salamon palotája. Kristályfalak, csillogó, káprázatos kristályfalak, a tenger közepén...

Behunyja szemét elragadtatásban és hajlong ide-oda, miközben ajkai mormolják... ajafaj... Hirtelen ütést érez orrán, kinyitja szemét... a kicsi emberke áll előtte. Most már nagyobb... ugylátszik nőit azóia.

— Oh, mennyire megnőttél!...

— Igen, te gondolkozol és én nőttem...

— Nem gondoltam semmire, oh nem gondoltam semmire... csak a Targum Senit tanulgattam.

— Igen, tanultál, de szíved mélyén másra gondoltál. Arra, hogy abban a kristálypalotában, amely a tenger közepén áll, veled vagy.

A chasszid lehajítja fejét. Mélyen lehorgaszítja és felnyög: Ó menyasszony les.

— Butaság. Örültség!

— Nem, nem igaz, Jofne menyasszonya les.

— És mi les azután?

— Ó Jofne menyasszonya les...

— Jofne? hahaha... hiszen Jofne köhög... késsőbb mégjobban fog köhögni... vért fog köpni... de egyelőre semmi sem les... meg kell érní a dolgozni, ahogy a gyümölcs megéri a fán.

Ekkor észreveszi a chasszid, hogy az emberke egészen vörös lett.

— Milyen vörös lettél! — kiáltott rá ijedten.

— Odom — embert jelent, edom — vért jelent, dom vért jelent.

— Miket beszélsz itt összevissza?...

— Eljön az ideje annak, amikor mindent megértesz majd.

Ezután kis szünet következett, majd folytatta a kisemberke:

— Mond inkább azt, hogy akarod „öt” látni? Most éppen mosdik...

S mert az askéta nem mond nemet, megfordul a kisemberke, könnyedén a falra fúj, a nyugati fal felé... kinyitja az ablak és látni, amint az egyházi leánya, a Breine, ott áll meztelen háttal feljűk és meleg vízben mosdik.

Gyönyörű szép haját mossa...

— Látod, látod? — szól a kis gnom, — látod szép hajfonatát? Kicsiny az edény, amelyben mosdik, csaknem egészen áthajol rajta.

Ijedten szól az askéta a kis emberkének: megfordulhat és megláthat bennünket.

— Engem?

— Igen, téged fog látni és megijedhet...

— Dehogy! Rajtad kívül senkisémet láthat.

— Beszélj halkabban...

Főlöskéges az aggodalmad. Rajtad kívül senkisémet hall engem. Inkább nézz oda, azt a gyönyörű nyakat, mint az alabástrom.

Az askéta reszket a vágytól és a kis emberke folytatja:

— Akarod talán látni úgy, ahogy Ahasvéros látta Vásti királynőt? Akarod?

— Akarom! — nyögi az askéta égő ajkaival.

— Aláírod?

— Mit?

— Egy szerződést, egy vércseppel, amelyet kisujjadból veszünk.

— Igen, igen, akarom, most azonnal. Add ide a szerződést.

— Jó, jó, megyek, hozom a szerződést.

A kis vörös emberke eltűnt, bezárult az ablak és az askéta nagy nehézségekkel a legközelebbi padhoz vonzolja magát.

... Hosano-rabbo van, késő éjszaka... két gyertyaláng ég az előimádkozó pultján. Az askéta a kályha melletti padon térfereg. Ekkor megjelenik

egy „bizottságok nélküli” hatalmas konferenciát, amelyen ennek a gigászi tervnek minden részletét kidolgoznák. Például szívesen német kezdene likvidálni odakünn és ugyanakkor százezer zsidó Németországban. Egy közös helyre adnák be vagyonuk értékesítése után fennmaradó összeget, amelyre az illető állam vigyázna. Elindulna a német transzport Newyorkból és azok, akik előkészítették a települést, már Hamburgban várják őket az elhelyezéssel. Egyidejűleg a német zsidók is likvidálnának és visszafelé irdulna a folyamat. Kijutna a sok zsidó és Ellis Izlandon meglátna a Szabadság szobrárt, amint magasra nyújtja karját a világító fáklyával. Ez is a zsidókérdés egyik nagyvonalú egészséges megoldása volna. Boldog lenne vele számos antiszemita európai állam és boldog lehetne vele az Egyesült-Államok. Szeretnénk mi látni azt az európai zsidót, aki ne boldogan rohanna oda. S ha valaki szereti szülőhazáját odakünn, boldogan kellene boruljon az édes anyaföldre...

Amikor antiszemiták dicsérik a szemilákat

Korunk zürzavarának dokumentálásához tudnánk már vagy ezer adatot felsorakoztatni. Sokat napvilágra is hoztunk. De, hogy eggyel több legyen, ime kikerestük ezt is. A német munkafront lapjának, a „Der Arbeitsmann”-nak január 15-iki számában többek között a következőket olvashattuk: „... Az Izlam volt az, amely kialakította az arabok karakterét, amely az arabok férfias karaktervonásait napvilágra segítette. Nem táplálta azt a botor reményt, amely azt hirdette, hogy lehozza az eget a földre... A hit, ez a mindenható hatalom, amely előtt minden igaz kereszténynek meg kell hajolnia, elvesztette hatását egy harcos faj előtt, amely nagyszerű jellemvonásaival mindenkor tudta, hogy mikor kell tette ragadtatni magát...”

Igy ír a nemzeti szocialisták egyik organuma. Tehát először a kereszténység ellen ír, azután arról, hogy az Izlam nagyszerűsége előtt meg kell hajolnia. S mindez azért, mert a sémita araboknak akar hi-zelegni.

Korunk zürzavarának egyik jellemzője. Az anti-sémizmust állítja egy ideologia politikájának és világfelfogásának központjába, amikor a zsidógyűlöletet hirdeti. Ugy-

látszik, még ezt a régi felfogást is revízió alá kell venni. Megszűnik ez a kifejezés: „anti-sémizmus,” mert hiszen a sémita népeket nemhogy nem gyűlölik az árják, hanem istápolják is. É sző helyébe egy szintén régít, de jellemzőbbet kell állítani. Anti-judaizmus lenne ez a szó, mert ez jobban kifejezi mindazt, amit mondani akar. „Juda” ellen megy a harc és nem a sémiták ellen. Nincs többé anti-sémizmus, hanem csak zsidógyűlölet van. Még a Hágár révén „fellestve” Ismael is elidegenítik önlük. Hogy testvérünk nincsen, azt már régen tudjuk, de Ismael nem lehet mellettünk, sőt ellenünk kell legyen. Ugy gondoljuk, kibírjuk ezt is, bár jobb volna, ha leg-átöbb Palesztinában ne dobnák a bombákat Abrahám másik fiára — a mi fiainkra...

Kétszáz pengőt fizetett rá egy versenylóra — holott nem is játszott

Annakidején mi is megirtuk, de jó lesz, ha egy kissé rekapitulunk, a mult nyáron történeteket. Egy Rubin Sándor nevű fonal-ügynök lova megnyerte a legnagyobb versenydíjat, a Király-díjat és ez óriási feltűnést keltett a magyar globuszon. Természetesen éles visszahatást keltett zsidó körökben is és Korein Dezső, az ortodox zsidóság egyik vezéralakja cikket írt a „Zsidó Szemle”ben, amelyben ama véleményének ad kifejezést, hogy ezek a zsidó parvenűk sok tekintetben ártanak a zsidó közösségnek. Azt is írta közben, hogy ezek a „felelőtlen elemek azt a hitet ébresztik a keresztény közvéleményben, hogy minden zsidónak oly jól megy, hogy nem hiányzik semmi egyéb boldogságukhoz, minthogy versenystállót tartsanak.” Rubin Sándor sértőnek találta magára nézve Korein cik-két és pert indított ellene, illetőleg a lap ellen, amely közölte. Korein védekezett és kijelentette, hogy mindég elítélte azokat, akik viselkedésükkel és allűrjeikkel olajat öntöttek mindenkor az antiszemizmus tü-zére. A zsidónak szerénynek kell lenni és nem szabad provokáló magatartást tanusítania. Mindenkor ostromozta azokat — mondotta Korein — akik kirakatételeket éltek. Dr Oszter Lipót, a vádlott védője kijelentette, hogy Korein a zsidó közösség érdekében

írta cikkét. A zsidóság vezetőinek hivatása, hogy szerény és munkáséletre hívja fel a zsidóságot. A védő kérte kihallgatását Stern Samu hitközségi elnöknek, Fischer Benjámín főrabbinak és dr Dési Gézának, hogy ők bizonyítsák, vajjon nem-e árt a zsidó közösségnek egy versenystállótartása. A vád képviselője azzal replikázott, hogy a zsidó közéletben szerepet játszó budai Goldberger Leó dr-nak is van versenystállója. A futtatás még nem szerénytelen életet jelent. A bíróság 200 pengőre ítélte Korein és 1 pengő erkölcsi kártérítésre. Így vesztett Korein Dezső, aki nem jár lo-versenyre, a mult évi Király-díjon 200 pengőt. Ugy kell neki, miért fogadta meg a Rubin lovát? Mindenki nyert rajta, csak ő vesztett.

Memento — sorsunkra

E rovat írója éppen ebédnél ült, amikor csengettek az előszoba ajtaján. Egy férfi volt ott, kisleányt vezetett kezénél. Intelligens arcu ember, nagyon szép kislány. Németül beszéltek és hamar megállapíthatuk, hogy német menekültek. Csaknem két óra felé járt az idő, tehát ebéddő végetele. Bizonyos támogatást kértek. Közben azt kérte a férfi, hogy nem-e kaphatna kislánya valamit enni? Kapott. És a kislány olyan éhesen, olyan szemekkel evett, hogy sirt az ember lelke, amikor a szép gyermekre ránézett. Amint éhesen habzsolta az ételt. Az anya elpusztult már a sok nélkülözésben. Menni akarna bárhova a világon, de nem kap sehova sem bevándorlási engedélyt. Itt még nem tud megélni, hiszen még akik itt vagyunk is nehezen élünk.

Eddig sablon minden. Örök tragikum ami sajnos nem tudunk áthidalni, mert a zsidók százezrei vándorbotot kell vegyenek kezükbe az egész világon. És felsőhajt bennünk az önzés... tegnap ő ment el, otthonából, egzisztenciája mellől, holnap kikerekerülhet a sor? Nem-e a magunk és gyermekeink sorsa sirt fel bennünk, amikor a kislányt, az ártatlan nyolc éves csöppséget láttuk, hogy habzsolta az ételt. Kit sirassunk, ezt a szerencsétlen családot, vagy azokat, akikre még ez a sors vár? A kilátástalan zsidó sors ütött mellen bennünket, brutálisan és kegyetlenül. Miért kell kegyelemkényéren végigkoldulni a világot. Hogy evett, hogy szenvedett és vele szenvedtünk mindannyian, akik láttuk.

ujra az emberke. Már egészen megnőtt. Valamit a kezébe nyom.

— Mi ez? — kérdi az aszkéta.
— Hahaha... nem ismered meg? Ez a te zseb-késed. Átadtad köszörülés végett.
— Én, néked? Mikor volt az?
— Egyszer éjjelkor találkoztunk...
— Nem emlékszem.
— Tudod te, amikor azt mondtam, hogy odom anyni, mint ember, dom anyni, mint vér...
— Hallgass! — kiáltotta ijedten az aszkéta.
— Nézd csak, milyen éles? — Kinyitja a kését, csillog a pengéje. Olyan éles, mint egy chalef... próbáld csak meg ujjad hegyén...
Az aszkéta előveszi gépiesen a kését, végighuzza ujjahegyen és vágyódással mondja:

— Látni akarom!
— Ha aláírtad a szerződést, akkor kiadom a parancsot: Fal, tűnj el, hogy láss...

A fal elmozdult helyéről. Biltűnt. Breine, a szép Breine nyugodtan fekszik ágyában. Az aszkéta furdött az izzadságban, keze-lába reszketett, arca pedig fehér volt, mint a fal, csak szemci izzottak...
Odasomfordált a kis emberke és odasugja fülébe: Látod?... Érted?... Alabástrom!... Elicfántcsont!...

— Tovább! Tovább! még többet... — remegi az aszkéta égő ajkakkal.
— Le a takaróval! — adja ki a parancsot a kis emberke és meg is történik... hizeleg neki... ugy-e gondolod, hogy szebb, mint Vásti?...
— Sulamit! Sulamit!... remegi az aszkéta és habzik a szája.
— És a palota... tiszta kristály... a tenger közepén... — folytatja.

— Meglesz! Biztosan meglesz. A gyümölcs érik, ma vagy holnap, minden meg lesz... csak valami csekélység hiányzik még... — sutogja a kis emberke.

Ezután minden eltűnik, a semmibe folyik. Az ablak a helyén, a fal a helyén.

— Mit tett a rossz szellem? — kiáltja az aszkéta a kis vörösré.

— Nem az én művem, hanem a Jojné, — mondja rezignáltan a kis gnóm.

— Jojné? Ő? Hogyan? Mikor? Hol?

— Jojné idejött Tóré tanulni. Ott ül a mizrach-falnál. Ott eredménytelen minden erőfeszitésem. Ott én nem tudok eredményt elérni, várni kell, vagy megkerülni...

Az aszkéta felveti fejét, körülnéz, valóban ott ül Jojné és tanul. De meri Jojné nem köhög, mérgesen féltig öntudatlanul zsebkésének nyelét még jobban megszorítja. Nem köhög egy cseppet sem.

— Te, vörös gazember, Jojné nem köhög...
— De fog!

— Jojné köhög már. Hahaha — gonyolódik az aszkéta — köhög, mint egy pólyágyerek, ha meg-hül...

— Jojné mind erősebben köhög. Nagyon köhög. Majdnem megfullad. Csak úgy rázza a köhögés. Feláll és odamegy a viztartályhoz. Nehezen jár. Ugy jár, mint egy élőhalott.

— Nem, nem — mondja az aszkéta, — ma hosanok rabbo van és az árnyék mögötte jár. Egy vékony reszkető árnyék. Meddig még?

— Örület. Nyolc napon belül meg lesz az esküvő Breineval, — vágja ketté a beszégetést az aszkéta. — Akkor meg egy fiatal özvegy marad. De nem akarom, nem akarom, hogy hozzányuljon. Nem

akarom — kiáltja az aszkéta és habzik a szája, tűzvörös az arca.

Jojné éppen ott megy el előttük. Megáll. Jöjj ide Jojné árnyéka. Odamennek Jojné árnyékához, az aszkéta meztől van. Nem lehet hallani lépteit. Ejtse el a zsebkést az éles pengével. Majd reccsen valami. Az aszkéta még erősebben magához szorítja a kését.

Jojné ott áll a beszemedres közepén, egyik kezével fogózik, a másikkal támasztja a fejét. Retten-tően köhög. Ők meg ketten árnyéka mögé állanak.

— Akarod, hogy ne létezzék?... — kérdi a vörös rossz szellem?
Az aszkéta igent int fejével. A hangját nem hallotta Jojné.

— Engedd a kését az árnyék nyakára esni... Engedd...

S mert az aszkéta vonakodik, meglöki könyökét és a kis kés leesik. Hegyével a föld felé, pontosan az árnyék nyakának közepére. És úgy marad állva a földben.

Ebben a pillanatban Jojné elesik és nagy vérsugárban ömlik a vér a torkából...

Az aszkéta rettentően felvisít. Felébred!

Mert minden csak nehéz sötét álom volt, amelyet az aszkéta a kemény templomi padon álmodott végig, amikor teihold sütött be az ablakon. És amikor az aszkéta ott állott izzadságban furdóva, a sötét beszemedresben, ahol senki emberfia nem volt rajta kívül, nagyon megijedt. Ismét a kályha mögé bujt, elővette a kis zsákot, feivette vállára, miközben egy kötéllal vállához erősítette és elhagyta a templomot.

Ki, ki innen, messzire vándorolni tovább, ki a nagyvilágba...

Zsidó kolonizációs lehetőségek:

Cyprus!

Levél jött Cyprus szigetről. Olyan levél, amely most már nem kuriózum. Nem „érdekesség” nem „furcsaság”, hanem olyan memento, amelyre fel kell figyelni. A zsidóság most kutatja azokat a helyeket, amelyek letelepedés szempontjából tekintetbe jöhetnek. Irtunk már Madagaskárról és ezzel a tervvel kapcsolatban rámutattunk azokra a nehézségekre, amelyek erre a szigetre való kivándorlásnak utjában állanak. Először is a távolság, azután meg a nagy költségek. Mi minden körülmények között és elsősorban Palesztina mellett törünk lábunkat. A zsidóság életkérdése a palesztinai szabad kivándorlás. De ha utána tekintetbe jöhet még egy terület, az elsősorban és feltétlenül Cyprus szigete lehet. Innen jön a levél, amelyet itt közlünk:

— Nem akarok hosszasan írni, hanem a tárgyra térek. Magyarországból származom, négy évig Erec Jiszroelben éltem és most állandóan Cyprus szigeten lakom. Senkit sem akarok rábeszélni arra, hogy onnan elköltözzön. De ha valaki ki akar vándorolni, akkor nyugodt lelkiismerettel irhatom, hogy ide jöjjön. De kell legalább 500 angol fontja legyen (kb. 500.000 lei) és mezőgazdasággal kell foglalkozni, ha nem akarja elveszteni pénzét. Akinek ennyi vagyona van és dolgozni akar a mezőgazdaságban, az jöjjön ide! Itt nincsen antiszemitizmus! Itt nyugodtan lehet élni, de nagyon tisztességesen kell élni. Csalóknak, kalandoroknak nincs itt helye, mert az nagy veszedelmet jelentene az egész közösség számára. Szívesen állok mindenki rendelkezésére. Nem azért, mintha ezért anyagi ellenszolgáltatást várnék, hanem zsidó testvéreimen akarok tőlem telhetőleg segíteni. Magyar zsidó vagyok, a régi fajtából.

A levél ezután referenciákat sorol fel magáról.

Aki a levelet írta, egy intellektuel, aki bizonyára Cyprus szigeten jól elhelyezkedett és ismervén a világ zsidóságának helyzetét, segíteni akar tőle telhetőleg.

A „Népünk”, amely minden zsidó ügynek lelkes szószólója, úgy véli, hogy ez a levél, amely jött, nem lehet pusztába kiáltott szó. Cyprus egykor a zsidók nagy letelepedési helye volt.

Cyprus a zsidó történelemben.

A Földközi-tenger keleti részén terül el és valószínűleg nevét attól a cyprus-virágtól nyerte, amelyről említést tesznek a szent irataink is. De lehet, hogy az ott nagy mennyiségben található réztől kapta elnevezését.

Akik szeretik a történelmi évszámokat, azoknak álljon itt néhány adat. A rendes időszámítás előtt 1000 körül az őslakó hejtűk közé föníciaiak telepedtek le. Őket meg a görögök követték. Amasis egyiptomi király 560-ban hódította meg a rendes időszámítás előtt. Majd a perzsáké lett. 333-ban Nagy Sándor hódította meg, majd a rómaiaké. Az ezután következett I. Kommenos helytartó Bizánctól függetlenítette magát és Cyprus császára lett. 1191-ben Oroszlánszívű Richard angol király hódította el, 1370-ben II. Szelim szultán foglalta el és uralta 1852-ig. Csak 1878 óta az angoloké és jelenlegi alkotmány 1882-ből való. De visszaérve a zsidóvonatkozásu dolgokra, még a következőket irhatjuk:

Pál, a keresztények apostola mikor elindult, első útja Cyprusra vezetett. Az

ó-kori zsidók „Kittim”-nak nevezik, a Kition nevű föníciai település után. A sziget fekvése olyan, hogy a történelmi időkben is Előázsia és Délkelet-Európa között a kultúra közvetítője volt az ó-korban, amely szerep még nem volt teljesen felderíthető. Asatások és leletek errenézve igen érdekes adatokat mutathatnak fel. A tudósok szerint az ó-kanaáni népek és a görög kultúrának kapcsolatai észlelhetők. A Cyprusra való hivatkozás a makkabeusok könyvében található, valamint Josepus Flaviusnál. Philo is azt írja, hogy a szigeten zsidók nagyszámban éltek. Az első zsidók már a történelem előtti időkben jöttek és a makkabeusok idején jó dolguk volt már.

Ellenben nagyon sokat szenvedtek abban a háboruban, amelyet Jannaj Alexander folytatott Cyprus királya Ptolomész Lathyrus ellen, s amely harc Ptolemais városáért folyt. Ez a háború azzal végződött, hogy Jannaj Alexandert III. Cleopatra egyiptomi királynő segítette és a háborút sikeresen be is fejezte. Abban a nagy felkelésben, amelyet a kelet zsidósága szervezett meg a keresztény időszámítás előtt 117-ben Traian római császár ellen, a cyprusi zsidók is élénk részt vettek. E harcnak részletei nem eléggé ismeretesek ugyan, az azonban kétségtelen megállapítást nyert már, hogy Dio Cassius római történetírónak ama kijelentése, amely szerint a zsidók 240.000 görögöt felkoncoltak volna, nem felelnek meg a tényeknek. Traian császár ellenben kiküldte Martius Turbo nevű hadvezérét, aki, miután legyőzte az egyiptomi felkelőket, a cyprusi zsidókat is teljesen kiirtotta. Ekkor annyira gyűlölték ott a zsidókat, hogy törvényt hoztak, mely szerint zsidóknak nem volt szabad kihajózni a szigeten és még hajótöröttek sem léphettek át a szigetet kikötőit, mert azonnali halál várt rájuk.

De ez a zsidóellenes törvény sem lehetett állandó. 610-ben újra annyian voltak, hogy résztvettek a sziget őslakóinak felkelésében is. Benjamin de Tudela is azt írja, hogy sok zsidót talált már a szigeten és megemlíti, hogy az előírások ellenére, voltak olyan zsidók, akik a szombatot annak napjának reggelétől, vasárnap reggelig ünnepezték. A XV. és XVI. századig kevés dokumentum marad, csak néhány zsidó kereskedőről és orvosról tudunk. Arról az időről sem maradt sok dokumentum, amikor 646 és 1154 között a szigetet elhódították az arabok a görögöktől, majd a velenceiek birtokában is volt, végül a törököké. Egy kétségtelen, hogy a népek közötti harcban állandóan a pusztulás viharai száguldtak végig rajta...

Cyprus fekvése.

Amint fentebb írtuk, a Földközi-tenger keleti részén van, 93 kilométernyire a sziriai partoktól. Alakja: szabálytalan négyszög. Északkeleti részén hosszú földnyelv nyúlik ki, amelynek vége a Szent-András-fok. Nyugaton van az Epifanosz-fok, dél felé a Gatta-fok. Hossza (legnagyobb hossz) 220 kilométer, legkeskenyebb részén 60 km. Területe 9601 négyszögkilométer. Lakosainak száma körülbelül 300.000, nagyrésze görög. Hegyrendszere: a Taurus lánchnak egyenes folytatása. A déli magasabb láncot a régi görögök Olymposznak nevezték, melynek legmagasabb csúcsa 2007 méter és a lakosság Troadosznak nevezi (mint

Nézze meg mindig a védjegyet

CSOKOLÁDÉ
A
TÖKÉLETES
HASHAJTÓ

4 LEI

Minden zacskóban van egy jubileumi-pályázat-szelvény.

a velenceiek Santa Cruce-ja, magyarul szent keresztje). A másik lánc az északi partok menetét követi. Cerin láncnak hívják és ez a Szent András fokig nyúlik. A két hegyrendszer között széles síkságok, úgynevezett „meszariak” terülnek el, amelyeket az ókorban csupa termékeny, mesterségesen öntözött szántóföldek és kertek takartak. A folyóvizek között legnagyobb a Pidiasz, amely a keleti parton torkollik a tengerbe, a többi patak, vagy folyóvíz nyáron mind kiszárad.

Az éghajlat.

Az éghajlat meleg, nyáron főképpen a déli részeken gyakori a rekkenő hőség, általában a déli rész melegebb, mint az északi. Nyáron az esőzés rendkívül ritka, eső leginkább novembertől—februárig esik. Az ókorban termékenységről, kellemes éghajlatáról és ásványi kincseiről volt nevezetes. Most már ebből a hírből nagyon nagyon kiesett. Erdőt minden terv nélkül kivágták, talaja kiszáradt és jórésze nem egyéb, mint vad bozótokkal benőtt pusztaság, bár az angolok a földművelés emelésére már többféle intézkedést tettek. Cyprus ma elég szegény, legtermékenyebb részei ma is a „meszariak.” A mag elvetése az esős évszak kezdetén, vagy vége után történik. Milyenek a termények? Megterem a buza, árpa, hüvelyesek, szeszám, kevés dohány, pamut, fontos az olajfa és a szentjánoskenyér. Szőlőt is termelnek, amely egykoron a híres cyprusi bort szolgáltatotta. Ezt 1000 méter magasságig lehet termelni. Legjobb bora: a *Vino della Commendeira Limisso*. Az olajfa természetesen szintén el van hanyagolva, hasonlóképpen az állattenyésztés. Valamikor nagyon híres volt a méhtenyésztés, amit szintén elhanyagoltak, de azért most is körülbelül 1 millió kgr. mézet és viaszt szolgáltat.

Ipara: bár bányászata lehetséges volna, mert vannak ásványi kincsei, de ez is el van hanyagolva. Az ipari szőnyegeket, pamut és selyemkelmék készítése, továbbá finom bőrök és cserépedények is készülnek.

Lakossága.

Lakói tulnyomórészt görögök. Ezek déligyümölcsökkel és bőrúkkal üznek kereskedést. Mindezek kiviteli cikkek. Behozatalra szorul: szövetekben, cukorban, rizsben és dohányban.

Egyetlen vasutvonala van. Famagusta kikötőből indul el, Serakits folyó torkolatánál levő Morphus kikötőig terjed. Hossza a vasutvonálnak: 98 km. Hat kerületre osz-

AZ EMBERSZERETET APOSTOLA...

KI VOLT
POPPER LYNKEUS JÓZSEF?

Egy nagy zsidó zseni születésének századik évfordulója

tott közigazgatásilag, amelynek élén egy angol kormány által kinevezett főkormányzó áll. Ő a legfőbb katonai parancsnok is, aki mellé egy 6—8 tagból álló törvényhozó tanács is ki van nevezve.

Fővárosa: Nikosia, vagy másnéven Levkosia, legjelentékenyebb kikötője: Larnaka. Az angol kormány gondoskodik iskolák létesítéséről. Mértékegysége, súlyegysége, valamint a pénzegysége is angol. De elfogadják a török, francia és német pénzeket is.

Terményei között kimagaslik a cyprusi, amelyet kitermelnek és a szigetről származó híres cyprusi, hajpor, cyprusméh, cyprusi macska és szőlő. Ismert közet a cyprusi is, mikroszkopikus halmaz, sárgás mészszerű külsővel. Vízirtalmu vas alumíniumszulfát.

Zsidó kolonizáció.

A XIX. század második felében és a XX. század első felében többször próbálkoztak Cypruson zsidó kolonizációval a keleti zsidóság javára. Így 1883-ban néhány száz zsidó család Oroszországból vándorolt oda és Papho városában telepedtek le, amelyet már ismerünk az apostolok könyvéből. 1885-ben már Romániából is történtek települések. 1897-ben az Ica segítségével is történtek települések, 1900-ban pedig Davis Trietsch vezetésével szintén. De ezek nem elég eredményesek, mert nem voltak szisztematikusak. De az Ica ennek dacára tovább folytatta tevékenységét és különösen a romániai zsidóság ügyében igyekeztek nagyobb eredményt elérni, amit 1902-ig folytattak. Jelenleg három zsidó kolónia van a szigeten: Margó, Cholmakchi és Kuklin, de lakóinak száma elég csekély. Margó és Kuklin kolóniáknak van zsidó iskolájuk is és a zsidók egyrésze Palesztinába vándorolt.

Lehetőségek.

Megirtuk mindazt, amit megirhattunk Cyprusról. Úgy véljük, hogy ez a terület feltétlenül tekintetbe jöhet, mint kolonizációs terület. De nem egyes familiák részére csupán, hanem egyszerre egy nagyobb stílusú kivándorlásra, amit meg is kell szervezni. Egy megfelelő bizottságnak kellene oda kiemenni, megnézni a lehetőségeket és aztán szervezeten, szisztematikusán kivándoroltatni egy nagyobb számú zsidó közösséget.

A „Népünk” annyira komolynak tartja ezt az akciót, hogy szívesen segítségére volna mindazoknak, akik ezirányban érdeklődnek. Mi mindenesetre felszinen igyekszünk tartani a kérdést. Érintkezésbe léptünk az illetővel, aki irt Cyprusról és hivatalos szervekkel is keressük a kapcsolatot. Ha előfizetőink és olvasóink között volnának, akik érdeklődnek Cyprus iránt, irjanak lapunknak a továbbiak megtárgyalása végett.

— Hirdetmény. Ezennel közhírré tesszük, hogy Mátyás orth. kóser étterem Clujon Cal. Reg. Ferdinand 49. sz. alatt felügyeletünk alatt áll és így kasrusz szempontból teljesen megbízható. A cluij aut. Orth. Izs. Hitközség rabbinátusa és kasrusz-bizottsága

Az ősrégi csehországi városkában Kolinban ringott bölcsője korunk egyik legnagyobb zsidó bölcsejének: Popper Lynkeus Józsefnek. Apja szegény posztókereskedő volt. Nem gondolta volna senki, hogy a kolini szerény zsidó hajlékból indul ki egyike azoknak, akik az embergyűlölet korszakában is az emberszeretet nagy, magányos hirdetői lettek.

A napokban, pontosan február 21-én volt száz esztendeje annak, hogy megszületett ez a nagy humanista és ez alkalomból megérdemli, hogy ismerjessük életét és munkájának nagyobb állomását.

Ifjusága nem volt valami boldog. A kolini gettóiskola volt első iskolája. Szülei házában súlyos megélhetési gondok voltak. Apja és anyja szerette a zenét, de egyidejűleg rendkívül tisztelettel viselkedtek minden iránt, ami tudomány. Egyik nagybátyja, aki Németországban élt, s aki vallási tudományoknak szentelte magát, ugyiszólván a család „szentje” lett. Ami legjellemzőbb volt a család szellemére, az a nagy jótékonyosság, amely onnan kiáradt. Így ismerte már kora ifjúságában Popper Lynkeus József a nyomort és az ellene folyó küzdelmet. A tudásra szomjas család taníttatta fiát. Előbb beküldték a kerületi iskolába, később a prágai felső reáliskolába, ahol technikát, matematikát, fizikát és gépépítést tanult. Popper ezután a vasúthoz került, majd a Bánáthba ment, ahol egy puszta lakott. De nem sokáig volt a puszta, a szerény ifjú nem sokára Bécsbe került, hogy ott folytassa tanulmányait és mindenféle életpályát megpróbált.

MINT FELTALÁLÓ.

Hirtelen fellobban benne a feltalálói zseni és meghozta egyszerre több irányban. Első volt, aki az elektromos erőátvitelt hirdelte, megjavította a gőzgépet, újformájú gradiergépet, levegőkondenzátort és hűtőkészüléket konstruált, a repülőtechnika iránt is érdeklődött, amely akkor még alig járt gyermekelképben. Közben tanul. Legjobban a szociális, etikai és filozófiai kérdések érdekelték. 1878-ban megjelent az első könyve, melynek címe: „Jog az élethez és a halál kötelessége”. De a világ nem akarja észrevenni. Mi volt ebben a sajátos? Példát mondunk erre: Azt írta többek között, hogy

„az emberiség egységes és ha az erkölcsösségre igényt tart, akkor minden egyes ember életét garantálnia kell. Ezt az életgaranciát a létminimummal kell biztosítani. Minden állam köteles még a legutolsó embert is eltartani. Ezt megfelelő javak juttatásával kell elősegítse születéstől a halálig. Mire van szüksége az embernek? Élemezésre, lakásra, ruházódásra és orvosi segítségre. Exisztenciális biztosítással minden életiró gondoskodni kell. Az egész népgazdaság, az életküzdelem a létért új arcot kap ezáltal.”

Husz év telt el. Ekkor Popper-Lynkeusnak álnéven jelent meg egy könyve: „Egy realista fantáziája.” Különleges történetek ezek, egy huszonöt éves uti és montőrrelmény sorozat, amelyet éjszakánként egyedül, elhagyott korcsmaszobákban és vendéglők külön-

szobáiban irt le. Az egyed elveszthetetlen küzdeme önmagáért — így lehet jellemezni azt a negyvenhárom éves írói esztendőit, amelyet Popper-Lynkeus áldozott a tudomány oltárán. Minden benne volt, ami egy embert foglalkoztathat: népgazdaság, szocializmus, büntetőjog, államjog, technika, esztétika, előrehaladás és antiszemizmus.

— „Hagyjátok minden földiának életét biztosabbá és barátságosabbá tenni, mert joga van rája” — kiáltja könyveinek lapjain. „Kezdjük el végre az igazi emberi civilizáció korszakát. Ne hagyjuk ezt a politikai harcokra, vagy a történelmi szükségszerűsége, vegyük végre mi magunk sorsunk intézését kezünkbe és szervezzük meg az élet biztosításának minden lehetőségét, amire ma már alkalmasak vagyunk, hogy végre véget vessünk a földi élet nyomorúságának.”

EGY NAGY EMBERI LÉLEK NYOMORGÓ
ÉLETALKONYA.

Milyen tragédia az, hogy az az ember, aki minden ember jogát követelte — jogát a rendes emberi élethez — öreg napjaira a bécsi Hietzing egyik utcájában levő lakásában a betegség, éhség és talán a fedél nélkülség kínzó helyzetébe került. Életének kilencedik tizedében Wien városa egy kisebb adománnyal sietett segítségére, amely az infláció idején gyorsan elolvadt. Barátainak sikerült élete konyát biztosítani társadalmi uton. 1920-ban írta meg utolsó művét „Krieg, Wehrpflicht und Staatsverfassung” címen. Akkor örökre elköltözött az élők sorából boldogan, elégedetten. Azzal a mosollyal ajkain, amely annyira jellemezte hosszú élete során. Tíz évvel később a bécsi Rathaus előtt emléket állítottak neki.

Mielőtt még 100 éves születésnapján az emlékezés sorait befejeznénk, azoknak, akiknek nem volt még módjuk tanulmányozni ennek a nagy zsidó zseninek életét és művét, megemlítjük még, — jellemzésül — hogy olyan sokoldalú volt, mint annakidején Leonardo da Vinci. Vagy zsenijére még jellemzőbb, hogy 1884-ben, tehát az einsteini relativitási elmélet előtt jóval, megállapította, hogy a tömeg megmaradásának elmélete és az energia között nincs különbség. Egyik „fantáziájában” pedig, melynek címe „Träumen wie Wachen” címűben a pszichoanalízis játszik szerepet. Freud maga írja, hogy Popper megírta már előtte az álomelmélet „elméletét.” Az „Unsterblich” című fantáziájában pedig annak a logikai elvnek érvényét hangoztatta, amely később L. E. I. Brouyer matematikai elméletének volt kiindulópontja az elhanyagolható harmadikról. Mindenről tudott, mindenben eredeti volt.

Popper Lynkeus kozmopolita lévén, nem volt cionista, de meleg szeretettel emlékezett meg róla. Nem volt vallásos és jellemző rá, hogy amikor az orosz pogromok annyira fellángoltak, erőteljes kifejezést adott zsidó mivoltának. Hatalmas könyvtárát a jeruzsálemi nemzeti könyvtárnak adományozta.

Február 21-én, születésének 100. évfordulója alkalmából az „általános élelmezési kötelezettség” popperi elvét valló bécsi társaság nagy emlékülnevet rendezett, sírjára és szobrára koszorút helyezett. A Konzerthaus Schubert-termeiben nagy ünnepek voltak, amelyen az ünnepi szónoklatot Heinrich Glückman tartotta. A bécsi lakosság kegyelettel gondol nagy fiára.

— Oradeán közvetlen a szénapiac mellett építés alatt levő ház üzlettel, 2 szoba, mellékhelyiséggel olcsón és sürgősen eladó. Ugyanott házépítés céljaira parcellák jutányos árban. Kedvező fizetési feltételek. Cím a kiadóban.

Az Ön egészségének óre, a kellemesen illatosított

Senlaslo

(Szt. László)

fertőtlenítő toalett-szappan és az antiszeptikus
DENTONAL fogpaszta

üdit

fehérit

fertőtlenít

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Miron Pompiliu 8
Telefon: 440

„Népek” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak:

Beloldón: Hítközségeknek és vállalatoknak	500 lei
Magánosoknak egészévre	300 „
félévre	160 „
negyedévre	85 „
Küldön: Csehszlovákiában	120-80, 45, 25 ck.
Jugoszláviában	180, 95, 50 dinár
Magyarországon	24 pengő
A többi államokban	10-5 dollár

Naplóár 5698

Péntek: Adar 24, február 25.

Szombat: Adar 25, február 26. פ' שקלים

Heti szidra: יקרת

Heti haftora: ויכרה יהודע

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.48

gyertyagyújtás 5.59

Istentisztelet kezdete 6.11

Szombat befejezése 7.05

Ros-Chódes Veadar hencsolás.

Márc. 3. Csütörtök, péntek; Ros-Chódes.

Amiről hallanunk kellene...

Átvitt értelemben sokszor hallottuk már, hogy mi minden „szószék.” Mondják a nyomtatott betűről, mondják minden egyes egyesület elnöki székéről és mily csodálatos, hogy a sok szimbólum között „elvéssz a gyerek”, vagyis nem hallunk soha semmit arról, hogy mi történik azon a szószéken, amelyre megszentelt joguk van felmenni a mi rabbijainknak. Elég súlyos napokat él át a zsidóság és ha valaha hivatás, magasztos nagy feladat a szószék hangulatát árasztani a templomokban, akkor most van itt az ideje annak, hogy ezt megtegyék. A nagyvárosokban épen úgy, mint a legkisebb zsidófalukban. Talán nem kellene egyes egyházi funkcionáriusoknak 300 leit szedni egy-egy születési bizonyítványért és inkább odaállani a szószékre és komprimáltan a következőket mondani a zsidó százezreknek: legyetek hűek mindenekelőtt önmagatokhoz. „Önmagatok” alatt értjük először és mindenekelőtt azt a 613 paragrafust, amelyet súlyos, de egyúttal édes teherként viszünk magunkkal a Szináj óta. De ezeknek nem szabad csak lélektelen paragrafusoknak, vagyis csupán a dogmatikus pontoknak lenni. Hanem dörögjenek a gyakorlati életben kötelező általános becsületről és az embernek, embertársaival való viszonyát szabályozó kötelezettségekről. Ma tisztesen kell ügyelni minden egyes zsidónak arra, hogy ne kerüljön összeütközésbe a BTK. egyetlen pontjával sem. Mert, ha egy zsidó aranyzér, ha egy zsidó aranycsempész, ha egy zsidó árdragító, ha egy zsidó követ el bűncselekményt, akkor — sajnos — ma jobban általánosítanak, mint valaha. Nem azt mondják, hogy X. zsidó árdragító, hanem „a” zsidó. És így tovább. Erre kell a rabbiszószék, hogy ezt a bajt hirdesse és igyekezzék preventív figyelmeztetésekkel elejét venni a továbbiaknak. És ha a vallási élet szabályaira vonatkozó mementőjét elharsogta, akkor beszéljen arról, hogy vegye tudomásul a zsidóság, hogy egy korszak lezárult. Az a kor, amikor adás-vétellel, meg

egyebekkel át lehet uszni az élet tengerét. Ma már nem megy ez és a jövőben még kevésbé. Ma kell egy ipar, kell egy praktikus kenyérkereseti eszköz, amelyet az egész világon üzhetünk. A zsidó ifjúságot kell egész erővel felrázni abból a tudatból, hogy ami jó volt nagyapáinknak, az jó lesz unokáinknak is. Ne feledjük, nagyapáink az emancipáció aranykorában éltek, az általános jólét csendes vizein eveztek. De most tajtájékanak a hullámok, ma elmerüléssel fenyeget még a szilárd hajó is, hát még a gyenge, megalapozatlan életsajka. Alljanak a rabbik a szószékre és dörögjenek. Figyelmeztessék hűveiket az összetartásra, a szeretetre, a szerénységre. Hívják fel figyelmüket arra, hogy dolgozni kell a közért, de ne feledjük el azt sem, hogy minden egyednek is küzdeni kell a saját családja boldogulásáért is. Vigyázzunk fiainkra, hogy ne ténjenek le semmitéle „oldalra”, ne érdekelje őket semmitéle „politika” és mindenki tartsa magát az ország törvényeihez. Ma mindannyian arra kell gondoljunk, hogy egy zsidó letteiert az egész zsidóság szenvedhet.

Mi tantisuk ki lelki pástórainkat? Tudják ők, mit kell tenni. Csak álljanak fel a szószékre és hirdessék „az ígét!” Van-e ennél szebb, magasztosabb, ragyogóbb feladat? Ugy véljük, egy lelki vezérnek nincs.

— A bécsi antiszemizmus. (Wien.) A londoni katolikusok lapja, a „Catholic Herald” cikket írt arról, hogy bizonyos bécsi körök karácsony előtt azt a jelszót lanszították, hogy „Keresztények, vásároljatok csak keresztényeknél!” A cikk mélyen elítéli ezt a mozgalmat és ezzel végzi cikkét: „Ezek nem keresztények, akik ilyen jelszót kiadnak!” A bécsi iparosok lapja, a „Wiener Geverbe” című azt írja, hogy nem lehet a londoni lapot dicsérni, mert ez a bojkott javára volna az osztrák népnek. Ez a lap, amely büszkén a bécsi ipar érdekeit tüzte zászlajára, azt is írja, hogy „teli van Bécs romániai zsidó jövevényekkel.” Természetesen ez sem felel meg a valóságnak, mert a romániai zsidók nem mennek el és ha mennek is, nem a drága és nyomorgó, félig-meddig hitlerista Bécsbe.

— Bucurestiben önálló gyárral rendelkezem. Elvállalám nagyobb iparvállalatok és ipari cégek képviselőjét. Cim a kiadóban.

— Huligánok megégyítették egy jesivánövendéket. (Varsó.) Három huligán Sosnovicében a Twarda Demlinska uton feltartóztatta Alter Samuel Lichtig nevű 16 éves bocher, leöntötték benzinnel ruháját és felgyújtották. A szerencsétlen bocher súlyos égési sebeket szenvedett fején, kezén és arcán. Súlyos sebeivel komoly állapotban szállították be a kórházba. A rendőrség a tettesek közül kettőt elfogott, akik azzal védekeznek, hogy ittas állapotban követték el tettüket.

— Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozóhelye Brasovban Goldstein orth. kóser étterme, Braşov, Str. Voevod Mihai 20. I. emelet.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREŞTI,

Str. Lipsceani 7.

Telefon: 462-91

Sococ hátamögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha!

EREDETI KÖZLEMÉNY

„Öt évi gyötrelmes fájdalomtól szabadultam meg...”

írja alanti levelében egy beteg. „En máskülönben a legjobban vagyok, gyomorfájdalmim teljesen megszűntek, amit csak az Önök által adott Gastro D. gyógyszernek köszönhetek, amely gyögyszert a legmelegben ajánlom minden gyomorbetegnek, mert megmentett öt évi gyötrelmes fájdalomtól. Kérem nyilatkozatomat hírlapilag is közöljék, mert szeretnék jót tenni hasonló betegségben szenvedőkkel. Teljes tisztelettel: Bogdán István Cluj, Str. Sirdas 7/a”.

Gastro D. kapható gyögyszertárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyögyszertárában, Bucureşti, Calea Victoriei 124.

— Eljegyzés. Goldstein Jakab ma-lomtulajdonos leánya, Terus (Crasna) és Wald Nándor kereskedő (Sitani) jegyesek. (M. k. é. h.)

— Párisban a romániai és lengyelországi zsidó gyermekeket felsegélyező bizottság alakult. (Páris). A mult év folvamán, mint ismeretes, az OSE-szövetség fennhatósága alatt bizottság alakult a romániai és lengyelországi zsidó gyermekek felsegélyezésére. A bizottság tagjai közé Páris legelőkelőbb személyiségeit választották. A bizottság első hónapjai tevékenységét jórészt Lengyelországra fordította. A mult év végéig átutaltak 75 ezer frankot a czenstohau, pezesci és bialisztoki kerületek egészségügyi és napközi otthonainak segélyezésére. (Említett intézetekben több mint 2500 gyermek részesül gondozásban.) Pár nappal ezelőtt Justin Godard szenátor vezetése alatt a bizottság ülést tartott, ahol az elnök rámutatott azokra a nehézségekre, melyeknek a romániai és lengyelországi zsidó gyermekek ki vannak téve. Az erre következő vitában minden szónok kihangsúlyozta a segély-munka legmesszebbmenő kiépítésének szükségességét. Leszögezték, hogy a bizottság gyűjtési akciója már annyira előrehaladt, hogy az OSE és TOZ gondoskodása alatt levő orvosi, egészségügyi és napközi otthonokban hetvenezer iskolaköteles koru és annál fiatalabb gyermek részesülhet segélyben. A szóbanforgó intézetek jelenleg körülbelül 50 ezer zsidó gyermeket látnak el. Ennek a munkaterületnek a kiszélesítése a legközelebbi hónapokra körülbelül hatmillió frankot igényel, ennek legnagyobb része máris biztosított. Az amerikai zsidó szervezetek, mint például az „American Joint Distribution Comittée”, valamint több európai és tengerentúli zsidó közösség szintén támogatják a bizottságot. A bizottság tagjai annak a reményüknek adtak kifejezést, hogy Franciaország zsidósága is kiveszi a maga részét a romániai és lengyelországi zsidó gyermekek szükségleteinek az enyhítéséből.

— Elégtétel a chisinaui ügyvédkamarából kizárt zsidó-vallású ügyvédeknek. (Chisinau.) Nagy jelentőségű döntést hozott az itteni ítélőtábla. A chisinaui ügyvédi kamara — más kamarák példájára — mintegy tíz évvel ezelőtt kimondotta, hogy felfüggeszti azokat a zsidó ügyvédek, akik 1918 november 18-ika után iratkoztak be a kamarába. A zsidó ügyvédek szám szerint huszonegyen ezt a határozatot a határozattal támadták meg az ítélőtábla előtt. A tábla tegnap tartotta meg a tárgyalást, amelyet nagy érdeklődés mellett folytattak le. A tábla ítéletében helyt adott a zsidó ügyvédek felelősségének és kimondotta, hogy felfüggesztésük jogellenes volt, miért is visszahelyezte a felfüggesztett ügyvédek jogosaikba. Bizonyos, hogy a chisinaui ügyvédek döntése után másutt is meg fogják támadni a felfüggesztési határozatot a zsidó ügyvédek.

— Dolgozik a Zsidó Világkongresszus. (Páris.) A Zsidó Világkongresszus executiv-komitéja Párisban ülést tartott. A tárgyalások középpontjában a kelet-európai zsidókérdés volt. Dr. Nahum Goldman, M. Jarblum és Rav M. L. Perlzweig jelentést terjesztettek elő arról a tevékenységről, amelyet a bizottság tagjai végeztek a genfi századik népszövetségi ülészen. Beható tanácskozás után megállapodtak azokban a lépésekben, amelyek szükségesek a kelet-európai zsidóság érdekeinek védelmére. Ezután jelentést terjesztettek elő a különböző országokban kifejtendő szervezési tevékenységről, így a belgiumi, ausztriai és jugoszláviai szervezésről. Egyhangulag elhatározták, hogy 1938 nyarára az első Zsidó Világkongresszus 150 delegátusát, akik 32 országból kerültek össze újra összehívják. Az összehívás helyét és idejét a március havára összehívandó újabb executive ülésen fogják elhatározni. Az amerikai delegátusok táviratilag járultak hozzá a hozott határozatokhoz.

— Zsidó kolonizációs tervek az olasz Tripolisban. (Róma.) Az „Informazione Diplomatica” egyik legutóbbi számában hivatalosan megcáfolja az olasz kormány azt, mintha mostantól antiszemita politikát akarna folytatni. Hírek terjedtek el Rómában, amely szerint az olasz kormány azt tervezi, hogy Tripolisban egy nemzetközi zsidó kolóniát akar felállítani, amelyet olyan statutumok alapján kormányozna, ahogy azt a Népszövetség Angliával szemben Palesztinában követeli. Ezzel mintha „konkurrenciát” akarna létesíteni a palesztinai kolonizációnak, de ezt a zsidó világ — Mussolini legutóbbi kijelentése óta — a legnagyobb szkepszissel fogadja.

— Schreiber Dávid zcl. sirkőavatása a budapesti régi temetőben. Kedden, f. hó 22-én avatták fel Schreiber Dávid zcl. volt boriszlávi nagyiparos sirkövét a budapesti régi temetőben. Schreiber Dávid tudása és a zsidó közéletben való tevékenysége folytán egész Közép-európa zsidósága körében ismert és becsült volt. Schreiber Dávid, mint ismeretes egy évvel ezelőtt hunyt el és elmulásával mély gyászt hagyott nemcsak kiterjedt családja körében, hanem a vallásos zsidóság széles rétegeiben is. Sirkőavatásán a budapesti rabbikaron kívül, a pozsonyi, debreceni és drohobici főbbik tartottak méltató beszédeket. Az erdélyi ortodoxiát Ullmann István, az elhunyt veje, a nagyváradi ortodox hitközség elnöke képviselte a sirkőavatáson.

— Zsidó repülők kitüntetése. (Johannisburg.) Az itteni fiatal aviatikus, Philip Heseelson, a johannisburgi aviatikai klubtól arany kitüntetést kapott 1937-ről. A kitüntetést azért kapta, mert nagyszerűen abszolválta a Johannisburg-tel-avivi utat. Ez az első eset, hogy ezt az utat repülőgépen megtették.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureștiben
KATZ orth. restaurant
București, str. Carol 32. I. emelet

— Eddig a német zsidók egynegyede vándorolt ki. (Berlin.) A nemzeti szociálista védőosztagok lapja, a Schwarze Korp „Hová tegyük a zsidókat?” című cikkben foglalkozik a németországi zsidóság kivándorlásával és abban foglalja össze véleményét, hogy nem elég kijelölni valami letelepülési helyet a világ zsidósága számára, hanem valóban lehetővé is kell tenni, hogy ezen a helyen mindazok a zsidók letelepedhessenek, kiknek kivándorlása kívánatos. Ma a helyzet az, hogy Németországot a zsidóknak még egy negyedrésze sem hagyta el, amennyiben eddig 135 ezer zsidó vándorolt ki. Ebből 4 ezer esik Angliára, 6 ezer Franciaországra, ötezer Hollandiára, 800 Svédországra, ezer Dániára, 300 Norvégiára, 1500 Ausztriára, 200 Luxemburgiára, 450 Dél-szláviára, ezer Csehországra, 2 ezer Olaszországra, 15 ezer Észak-Amerikára, 21 ezer Dél-Amerikára, 4 ezer Délafrikára, 20 ezer Kelet-Európára, 43 ezer Palesztinára, 2 ezer a világ többi tájára. A kivándorolt zsidók túlnyomó része értelmiséginek származékul Németországban maradt. Csúpn annyit történt, hogy a kisebb városokból nagy tömegben vándoroltak a nagyvárosokba. Ez pedig nem megoldás.

— Hogyan történhetett ez? A bécsi „Stunde” írja egy osztrák vidéki újság nyomán. A müncheni „Deutsche Museum” kiállításán találkozhatunk a Zeppelin közvetlen elődeivel, a magyarországi származású zsidó Schwartz fakereskedő nevével, aki először készített alumíniumból modellt és amely 47,5 hosszú volt. Ez a készülék 1897 november 3-án rövid, levegőben való tartézkodás után lezuhant és összetört. A kár 200.000 márka volt. Egy későbbi kísérlet jobban sikerült és a feltalálónak biztosította azt a dicsőséget, hogy uttorója volt a „meyer rendszerű” léghajók készítésének. Ugyancsak ott látható képe és modellje annak az embernek, aki az első használható gépkocsit szabadalmaztatta. Ennek neve: Siegfried Marcus. — Tehát az első léghajó eszméje is egy zsidóé. Az első automobil szintén. Egy magyar és egy osztrák zsidó. És milyen csodálatos, hogy ezekről a müncheni kiállításon megemlékeznek.

— Hevesi Simon pesti főrabbi — hetvenéves. (Budapest.) A pesti izraelita hitközség vezető főrabija, dr. Hevesi Simon március 23-án tölti be hetvenedik évét. Magyarország összes hitközségei előkészületeket tesznek a jubileum méltó megünneplésére. Hevesi Simon negyvenöt év óta rabbi s 34 éve áll a pesti hitközség élén. 1868-ban született Aszódon. Tanulmányait a pesti rabbiszemináriumban végezte. 1894-ben a kassai hitközség választotta rabbijává. Három évvel később Lugoson lelképástorkodott 1905-ig, amikor Budapestre hívták, ahol rabbisága első idején nagy agilitást fejtett ki közjótékonyági és kulturális téren. Megalapítója volt a ma is áldásosan működő patronage-egyesületnek, elnöke a Magyarországi Rabbi Egyesületnek és évtizedek óta a vallásfilozófia tanára a pesti rabbiszemináriumnak. Híresebb művei: Hiob könyvének elmélete és Kantról írott műve.

— Sulyosan elítélték a Porunca Vremii felelős szerkesztőjét. (București.) A turnu-severini esküdtszék ma tárgyalta Stanciu Constantin tanárnak a Porunca Vremii ellen indított sajtóperét. A Porunca Vremii kommunizmussal vádolta a tanárt. Minthogy a lap szerkesztősége nem nevezte meg a cikkíró munkatársat, Dumitrache felelős szerkesztő jelent meg a tárgyaláson. A példás büntetést kérő ügyész vádbeszéd és a magánvád, valamint a védők beszédei után az esküdtszék a Porunca Vremii felelős szerkesztőjét öthavi fogházra, ezer lej bírságra és 50 ezer lej erkölcsi kártérítésre ítélte.

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat új helyiségünkben Str. Ep. Ciorogariu 4.

Szebbnél szebb perzsaszőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyam

„ORIENT”

Schulhoi Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— Az 1939-ik évi newyorki világkiállításon Palesztina külön pavilonnal vesz részt. Newyorkban bizottság alakult, melynek feladata az 1939. évi newyorki világkiállítás Palesztina-pavillonjának megszervezése. A Jewish Agencyvel szorosan együttműködő bizottság tagjai George Backer, Israel Brodie, dr. Israel Goldstein, Harold Jacobi, Louis Lipszki, Samuel Blitz és Meyer M. Weisgal. A pavillon megszervezése céljaira egy 250.000 dollárból álló alap előteremtését tervezik. Az összeget személyi adományokból és a zsidó szervezetek hozzájárulásából kívánják előteremteni. — A tervezett Palesztina-pavillon Palesztina gazdasági és művelődési fejlődéséről készül szemléltető képet nyújtani. Kiállításra kerülnek a palesztinai termékek, különösen az ipari és a műipari cikkek. A kiállítás egy külön osztályában rekonstruálni fogják a régi Jeruzsálemet, teljes uccahálózatával. Különösen nagy helyet óhajtanak biztosítani Tel-Aviv fejlődésének képek, táblázatok és diagrammák segítségével. Az élő palesztinai művelődési élet bemutatása céljából a kiállítás keretében a palesztinai szimfonikus koncerteket adnak majd Toscanini vezetésével. Hasonlóképpen a Habima és más palesztinai színtársulatok előadásaikkal mutatják majd be művelődési színvonalukat. A palesztinai élet képekben való bemutatásáról zsidó festők gondoskodnak. Az előkészítő bizottság tervezi még egy körülbelül ezer személyt befogadó csarnok építését, ahol történelmi előadásokat, bemutatókat, stb. tartanak. A kiállítás tartama alatt még rendeznének egy Palesztina-napot, illetve Palesztina-hetet.

— Wheeler Egyesült-Államokbeli szenátor a maximális zsidó palesztinai bevándorlásért. (Newyork.) Az amerikai szenátus liberális tagja, Burton K. Wheeler kijelentette a cionista föderáció konferenciáján, hogy tekintettel a közép- és a kelet-európai zsidóság nyomasztó helyzetére, az angolok engedjék meg a maximális zsidó bevándorlást. Palesztina érdekében minden megérett erőnek össze kell fogni, hogy a zsidó nép Palesztinát felépíthesse.

— A német dohányipar is „árja” lett. (Berlin.) A németországi ipar árjásítása tovább folyik. Most a dohányiparra került a sor. Heinrich Jakobi mannheimi szivar-gyár, melynek 25 gyára és 2300 személyzete van, Georg és Kruse nordhauseni dohánygyár birtokába ment át. A J. Neuman A. G. berlini dohánygyár szintén „árjásítva” lett. Ennek négy gyára van és ötven fiókja. Ennek 2800 alkalmazottja van. Az 1.2 millió márka alaptőkét Martin Brinkman AG. bremeni gyár szerezte meg. A részvénytársaság kisebbségi részvényei is árja kezekben vannak.

Orth. kóser vendéglő és bodega

üzletes házi kóser, pontos kiszolgálás és olcsó árak
BERGER II MIȘOARA, Str. Preier 2

Egy kor nagy zsidó reménysége és keserű vége...

Az álmissiás Sabbatai Zwi

a reménytelen zsidóüldözések százada- ban extázisba hozta a világ zsidóságát...

— A „Népünk” eredeti történelmi riportja. —

III.

Korunk csalódásokkal teli napjaiból kiábrándult zsidóságnak még az a vigasza sem lehet, hogy valami váratlan nagy csodákban bizzon. Volna ugyan egy reális csoda, hogyha azt adnák nekünk, amit ígérték és nem álmissiások fantazmagóriái után, hanem Ruppín és Oppenheimer után mennek a zsidó milliók, akik tudományosan megállapították, hogy van helyünk az ősi földön. Ott volna helye az üldözött zsidó millióknak, de nincs helye a nap alatt. Talán soha nem volt aktuálisabb, mint napjainkban annak a furcsa és sok tekintetben érthetetlen kornak tanulmányozása, amely Sabbatai Zwi-t adta a világnak. A XVIII. század levegője sem lehetett nagyon kedvező a zsidóságra, amelynek bizonyítéka, hogy amikor jött az álmissiás, akkor mintha villanyosáram futotta volna át a világ zsidóságát és extázisos örülettel várták, hogy az új Messiás kivezesse őket a exiliumból az ősi földre, Palesztinába. Ha valaha volt aktuálisabb annak, hogy egy kergült kor pszichozisát tanulmányozzuk, akkor a XX. század negyedik évtizedének végefele időszerűbb, mint valaha.

Lapunkban közöltünk már néhány cikket Sabbatai Zwi koráról, megírtuk fellépését, kalandos utait, furcsa házasságainak történetét és ezúttal tovább foglalkozunk ezzel a csaknem 300 év előtti fenoménal, amely egy egész század zsidó történelmére rányomta sajátos bélyegét. Legutóbb ott hagytuk el, hogy megírtuk Egyiptomból való visszatérését a Szentföldre, ahol óriási lelkesedéssel fogadták.

EGY ÚJABB KALANDOR FELTÜNESE.

Ha a kort alaposan ismerni akarjuk, akkor a Sabbatai Zwi életében szerepet játszó összes mellékalakokat is ismernünk kell. Ilyen „mellékalak”-nak számított az az Elisa Léwi nevű német származású zsidó is, akit Jeruzsálem zsidósága kolduló utra küldött ki a világba. Míg ő Északafrikában, meg az európai zsidó emporiumokban kóborolt, addig fia Náthán Benjamin otthonmaradt és vad fantasztikus hajlamok fejlődtek ki benne. Jakob Chages-nél tanult, felületes jártasságra tett szert a Talmudban, bizonyos kabbalisztikus szóvirágokat is magára szedett és különösen értette a semmitmondó, de nagyhangú rabbinikus szólamokat, amelyeknek akkoriban nagy keletje volt. Elég jól forgatta a ludtollat is és sokat írt. Ez a fiatal „stréber” szegénységét hirtelen jómóddal cserélte fel. Egy gazdag portugál zsidó, névszerint Samuel Lisbona Damaskusból Gázába jutott és völegényt kért Jakob Chages-től szép leánya számára. Chages — Náthán Benjámint ajánlotta. A szegény fiatalember hirtelen nagy jómódba jutott és ez teljesen elvette józan ítélőképességét. Amikor Sabbatai Zwi Kairóból Gázába került, közelebbi érintkezésbe jutott vele. Az álmissiás egyik híve elmondotta neki, hogy Náthán egy régi pergamen iratot ázott ki a földből, amely Sabbatai Zwi messiátságát jósolta meg. Lehetséges azonban, hogy úgy történt a dolog, hogy maga Sabbatai Zwi adta át közvetve ezt az iratot, amiről ő tudta legjobban, hogy misztifikáció. Az bizonyos, hogy ettől az időponttól Náthán leglelkesebb híve lett Sabbatainak. Hogy vajjon meggyőződésből, képmutatásból, vagy szereplési viselkedésből, ezt ma már nem lehet megállapítani. Annál kevésbé, mert az egész mozgalomban közel állott egymáshoz a naivitás, az ámitás, meg a csalás, hogy nem is lehet őket egymástól pontosan körülhatárolni.

Husz éves volt Náthán és negyven az álmissiás.

Náthán egyszerűen azt hangoztatta, hogy ő Eljáhu próféta, akinek hívatása, hogy egyongesse a messiási utat. Egi hangokról regélt, amely azt sugta neki, hogy egy év és néhány hónap múlva eljön a messiás és fogságba ejti majd a szultánt, nem fegyverrel, hanem szent dalokkal és elkövetkezik újra a dicsőséges Izrael kora. A pontos idő: 1666. Ekkor kezdődik majd az új messiási korszak. A legfantasztikusabb látomásokat kürtöli világgá. Chelcbinek Kairóba például azt írja, hogy a szultán fölötti győzelem csak néhány hónap, azután következik a többi országok. Minél képtelenebb dolgokat állított, annál jobban hittek neki. Valóságos mámor fogta el a jeruzsálemi és többi városbeli zsidóságot. A gyáva és félszeg talmudista merész jós lett. Akik kételkedni mertek, azokat a sabbatánusok valósággal kigunyolták.

A KÉTKEDŐK. — SABBATAI UJRA ELINDUL.

A jeruzsálemi rabbiak kellemetlennek kezdte érezni Sabbatainak ezt a népszerűségét és igyekeztek odairányult, hogy elfojtsák a mozgalmat. Sabbatai autoritása napról-napra nőtt és a külföldről, főleg Egyiptomból érkező pénzek felett is teljhatalommal rendelkezett. Jakob Chages és kollégiuma megfenyegették Sabbatait anatómával, de nem félt a kiátkozástól, mert tudta, hogy a község nagyrésze mellette van. Még Chages veje Mozes Galate, aki szintén autoritásnak számított, félig-meddig az álmissiás híve volt. De valahogy nem volt mégsem egészen biztonságban Jeruzsálemben, ezért Nathan Gazati útján kihirdette, hogy a legújabb próféta ki nyilatkozta, hogy Jeruzsálemnek már nincsen jelentősége, helyébe Gaza lépett. Majd Szmirnába került, mert ezt a várost alkalmasnak találta céljaira, hiszen ez volt a keleti és európai gyűlésez zsidók egyik főgyűlésezőhelye. Közben küldötteket menesztett a világ minden részébe, hogy hirdessék a messiási küldetést. Ezek között különösen gyanús volt egy moreai koldus szédelő, Sabbatai Rafacl és egy elfogult német kabbalista, Bloch Mattatia.

Aleppóban, amely akkoriban nagy zsidó közület volt, óriási örömmel fogadták és 1665 őszén szülővárosában még nagyobb triumfussal fogadták. A rabbiág próbálta egy-egy helyen átkokkal sujtani, de ez még olaj volt a tüzre. Volt neki egy buzgó híve, Primo Sámuel nevű, aki „titkár”-ként működött mellette. Primonak titkos tervei voltak és a látszat szerint inkább ő használta ki az álmissiást, mint földitva. Szmirnában nem lépett fel mindjárt Messiásként, mert érezte, hogy ez nem lenne jó. A tömeg azonban súlyos önsanyargatásba kezdett, mert a messiási időt bűn nélkül és „tisztán” akarta elérni. Végül 1665 szeptember 10-én Roshasonoh napján a szmirnai templomban sófárok harsogása mellett hirdették ki, hogy eljött a várváart messiás és a tömeg ujjongva kiáltotta: Éljen a királyunk! Éljen a messiás! A szmirnaiak ürgöngése nem ismert határt. A tisztelet és szeretet minden jelével körülvezték. Nagy volt az öröm, hogy körükben nyilatkozott meg a régen várt messiás. Asszonyok, lányok, gyermekek ürgöngeni kezdtek és mindenki készülődött a kivonulásra, a szentföldre való visszatérésre. Nem kötötték üzleteket, mindenki csak az elfővendő megváltásra gondolt. Jellemző arra, hogy miképpen reagált a tömeg, hogy egyrészt hihetetlen önsanyargással akarta érdemessé tenni magát a megváltásra, míg mások kicsapongó mulatságokat rendeztek és ünnepeket, amelyeken Sabbatai megjelent közöttük. Voltak olyanok, akik nyakig ásták be magukat a földbe, hogy kinnzák magukat, míg

mások folyton énekeltek. Sabbatai mindég nagy kísérettel jelent meg, körülötte híveinek serege. Kis legyezővel hűsítette arcát és akit ezzel a legyezővel érintett, az hitt abban, hogy részese lesz a tulvilági üdvösségnek. Minden szavát lesték és ezerféleképpen kommentálták. Jellemző az örület fokára, hogy tíz, tizenegy éves gyerekeket házassítottak össze, mert egy kabbalisztikus felfogás szerint minden meg nem született léleknek egy testbe kell szállni, mielőtt jön a megváltás. Hétszáz ilyen párt házassítottak össze.

A lengyel származású Sára, akiről már korábban írtunk, akit feleségül vett, a férfiak érzékiségére hatott. Az orkócsi tisztesség korlátai ledőlték. „Messiási” szóra együtt táncoltak férfiak a nőkkel és a misztikus ürgöngés sok fajtalanságot takart. A szmirnaiak ősz rabbija, Aron Lapapa eleinte hangosan kikelt a messiási ürgöngés ellen, de később belefáradt és végül elvesztette állását és kénytelen volt Szmirnából is eltávozni. Chaim Benvenisti foglalta el állását, aki teljesen odaadta magát Sabbatai Zwi üzelmeihez.

Jellemzősül arra, hogy mennyire fanatizált volt a tömeg, megemlítjük annak a Penja nevű tekintélyes zsidó bankárnak esetét, aki nem akart Sabbatainak behódolni és ezért a templomban verték meg. Az „eretnek” megtámadására maga Sabbatai adta ki a felszót. De közben leányai szintén a fanatikusok közé állottak és rávezték apjukat is, hogy törődjön bele a helyzetbe. Néhány hónapig tartott ez a hangulat és a szmirnai zsidók nem félték már a kádtól sem, a szultán megbízottjától, hanem inkább pénzdományokkal halmozták el. Sokan mentek idegen zsidók is Szmirnába, hogy lássák a messiást és hírről vigyék mindazt, amit láttak és tapasztaltak. Európászerte beszéltek már Sabbatairól, mint valami rendkívül tüneményt emlegették és feszült figyelemmel várták a róla érkező híreket.

EXTÁZIS!

Mindenfelé ürgöngeni kezdtek a zsidók. Egy Surriel Mózes nevű konstantinápolyi öreg kabbalista, amikor a hírt meghallotta, hirtelen énekelni kezdett és táncolt mint egy gyermek, önkívületbe esett és ürgöngve kezdte hirdetni, hogy Sabbatai a várváart Messiás.

Egyetlen számottevő zsidó tekintély sem akadt, aki fel tudta volna tartóztatni ezt a tömegörületet. Szomorú történelmi korszaka volt az a világ zsidóságának. Volt ugyan egy Jakob Sasportas nevű zsidó ember, aki bátor volt és energikus s aki küzdött a hóbor ellen, Amsterdamban, Londonban, Hamburgban nagy sullyal is birt szavatudásánál fogva is, de azután belefáradt a sok levélírásba, amellyel fel akarta rázni a zsidó közvéleményt. És a hír csak terjedt tovább. Elfogta az ürgöngés az olaszországi zsidókat is. Velencében Zakut Mózes vitte a szót. Zakut is elősegítette a tévhit terjesztését. Livornóban Pinhere Mózes, Sabbatai Zwi egykori tanítványa állott az élre.

A szmirnai hírek a hamburgi és amsterdami zsidóság körében érték el legnagyobb hatásukat. A „gázai próféta” ideintézte fanatizáló iratai nagyrészt. Tudta, hogy onnan sok anyagi támogatást is kaphat.

A keresztények is örültek a messiási híreknek, mert annak vették, hogy a zsidók visszatérnek Palesztinába.

Ez volt a világ zsidóságának hangulata világászerte, amikor Sabbatai Zwi fénykorát élte. De erről legközelebb.

— A török miniszterelnök kijelentette, hogy Törökországban nincsen zsidókérdés. (Istanbul.) Djelal Bayar török miniszterelnök kijelentette egy Yalovában tartott sajtóbanketten, amelyen Sukru Kaj belügyminiszter is résztvett, hogy Törökországban nincs zsidókérdés és nem is lesz. Minden törökországi polgár, fajra, vallásra való tekintet nélkül teljesen egyenjogú polgára az országnak. A törökök nem fogják követni más országok példáját. Nem fogja soha megengedni, hogy a török határokon belül zsidókérdés, vagy más kisebbségi probléma merüljön fel.

PALESZTINA

Quo vadis ifjuság?

Részlet Vladimir Jabotinsky egyik Prágában tartott beszéből

Rendkívül fontosnak tartom, hogy éppen most kérdezzük, vajon merre vezet az utja a zsidó ifjuságnak és azt, hogy vajon mit is jelent ez a szó: „ifjuság”? Sokat dolgoztam együtt az ifjúsággal és mindig kérdeztem, hogy mit is jelent a szó „ifjuság”? Azt szokták mondani, hogy azokat értjük a megjelölés alatt, akik bizonyos korban vannak. Amiért valaki még nem érte el a harmincadik életévét, megérdemli azt, hogy a fiatalok közé számítsák. Ha azonban valaki túllépi ezt az évet, akkor már elvesztette jogát arra, hogy az „ifjuság” közé számítsa magát. Eszembe jut a tavasz és nyár közötti hasonlatom. Nem lehet azt mondani, hogy a „tavasz egy ki nem fejlődött nyár.” Mert a tavasz a természetnek egy külön állapota a maga különleges bájával és különleges feladatával. Valószínűleg így van ez az ifjúsággal is. Vannak olyan embertípusok, akik egész életükön át fiatalok maradnak és vannak emberek, akik amikor születnek, már nem fiatalok. Mit jelent ez a meghatározás az élet problémájával szemben? Mert, vajon mi az ifjuság feladata? Erre a mélysegesen filozófiai kérdésre nem tudok általánosító választ adni, csak azt mondhatom el, amire gondolok. Én csak a mi ifjuságunkat nézhetem és ha az ő ideológiájukat tekintem, akkor ebben körvonalozhatom röviden a mi ifjuságunk céljait: a zsidó állam, a zsidó többség Palesztinában és az ugynevezett „militarizmus Palesztinában.” Jól emlékszem, hogy mennyi keserves támadásban részesültünk eme elgondolások miatt. Azt mondták, hogy mi sovíniszták vagyunk, másodsor lehetetlenségeket kívánunk. Ha államot kértünk, palesztinai zsidó államot, akkor azt mondták: lehetetlenséget kívánunk. Ha többségről beszéltünk: azt mondták: másokat elakartunk nyomni. Végül a harmadik vád: militarizmus. Azt vallottuk, hogy legalis védelemről kell gondoskodnunk. De minek nekünk „militarizmus”? Ez ellenségeink szerint rossz és lehetetlen. De ma már ez is túlhaladott álláspont. Ma már zsidó államról beszél mindenki és nem tudják elképzelni a kolonizációt zsidó többség nélkül.

Az életben gyakran előfordul, hogy az emberek egy bizonyos dologra rámondják, hogy „rossz” és hogy „lehetetlen”. Ekkor jön az élet és bebizonyítja az ellenkezőjét. Voltak emberek, akik Herzl fellépése idején azt mondták, hogy a cionizmus „rossz” és reakciós és különösképpen — lehetetlennek tartották. Különösen annak politikai részét. Hát lehet azt remélni, hogy keresztény államok hozzájáruljanak? Es mi történt? Ezek az emberek — az ellenfelek — még megérték, hogy valóság lehetett ez a „butaság” és „lehetetlenség.” 1903-ban Herzl az angol kormánnyal tárgyalt Ugan-dáról, ez nem cionizmus volt, de az első alkalom arra, hogy bebizonyítsák a fantasztikát, hogy egy nagyhatalom komolyan tárgyal velünk. És alig husz év múlva, meg volt a Balfour deklaráció. Más népek, nagyobbak és saját földjükön élők, tovább kellett harcoljanak függetlenségükért. Azt is mondták, hogy csak jár a szájuk az agitátoroknak, mert egy zsidó sem akar menni, legfeljebb, ha cipelik őket. Meg azt a butaságot is mondták, hogy a cionizmus nem egyéb, mint az okosak mozgalma, hogy ezzel a buta zsidókat Palesztinába küldjék,

meg hogy a gazdagok eltávolítsák vele a szegény zsidókat. Kell-e egyebet mondani, mint csak annyit, hogy most okosak és buták, szegények és gazdagok milliószámra vannak Európában, akik menni akarnak?!

Van még egy „lehetetlenség!” Olyan kolonizációs mozgalmunk van, amelyre büszkék lehetünk, mert a görög nagyszabású kolonizáció kivételével, még soha ily természetű kolonizációt nem csinált nép. Rendkívül sok „lehetetlenségre” mutathatunk rá. Herzl egy bankról beszélt, amelynek két millió font tőkéjéről volt szó. Azt mondták, ez lehetetlenség. Azt mondták akkor, hogy de jó volna, ha annyi pénze volna a cionistáknak, mint az Icanak. Ma az Ica „szegény” a cionista alapokhoz képest. Háború után óta száz millió fontot (száz milliárd lejt) investált a zsidóság Palesztina felépítésére. Ebből tizenöt millió fontot szereztek az alapok, a többit a magánkezdeményezés.

A legnagyobb összeg, ami összegyűlt, a félszegény zsidóktól származik. Lehetetlen sok pénzt összeszedni, s akkor mondták ezt, amikor még az orosz zsidóság nagyon gazdag volt és a pénznek is több értéke volt. És az élet bebizonyította, hogy az orosz zsidóság nélkül is lehet építeni és összetört existenciákkal is lehet alkotni.

Az igazi realizmus: a fiatalok. De tulajdonképpen ki a realista? Vannak emberek, akik varázsvesszővel találnak vizet. Ezek megérik a vizet, tehát realisták. De ha mi sétálunk ott, csak köveket látunk és azt mondjuk, hogy itt nincsen viz. — Tehát, aki varázsvesszővel jár és keresi a vizet, az „realista”, aki pedig csak jár-kei a kövek között — az „idealista”. A fiataloknak nagy feladatot kell még teljesíteni. Minden emberi realitásnak legnagyobbika: az emberi nyomor. Ha akarod tudni, hogy fiatal-e valaki, kérdezd meg, érzi-e szívében az emberi nyomort? Kolosszálisan nagy az emberi nyomor. És ennek a nagy zsidó nyomornak egyetlen megoldási módja: tömegbevonulás Palesztinába. Milyen furcsa az élet utja? Azok akik „realisták”-nak tartják magukat, „igent” mondanak és azok, akik „fantaszták”, azok, „nem”-et. De mi lesz a varázsvesszővel? Nem-e lehetséges, hogy nem látják jól a dolgokat a realisták?

Van a palesztinai ifjuságnak egy része, a mi ifjuságunk, akik azt mondták, hogy ezen a földön, mint pionírnak szenvedni kell. Mig mások kóházakban élnek, ők barakkokban. Ismerünk olyanokat, akik diplomával kezükben dolgoznak, mint a legszegényebb munkások. És nem igaz az, hogy az épít jól országot, akiben „osztályöntudat” van, hanem akiben „államöntudat” van. A mi fiatalságunk az, amelyre egy egész államéletet építeni lehet. Arra a kérdésre, hogy merre vezet a mi ifjuságunk utja? Megmondhatjuk: csak az önálló palesztinai zsidó többségű államba, ahol egy erőteljes zsidó generáció hivatott arra, hogy új irányt adjon a zsidóság történelmének!

— Harminchét bokharai zsidót letartóztattak. (Jeruzsálem.) 37 bokharai zsidó, közöttük 11 gyermek és 19 asszony át akartak szökni vizum nélkül a palesztinai határon. Elfogták őket és Szafedbe szállították. Az egyik asszony egy gyermeknek adott életet a fogságban.

— Anticionista propaganda Palesztinában. (Jeruzsálem.) Az utóbbi napokban számos arabnyelvű propagandairatot küldtek el arab címekre és ugyanezeket a röpcédulákat kis gyermekek osztogatták kávéházakban és egyéb helyeken. A röpcédulák az olasz beri-rádióleadóállomás programját és az arabokra vonatkozó kedvező európai sajtómegnyilatkozásokat közlik. A fascista olaszország az arab világgal közös történelmi és más kulturális kapcsolatokkal van összefüggésben. — A beiruthi mohamedán ifjusági lapok szintén osztogattak röpcédulákat, amelyben tiltakoznak a palesztinai brit intézkedések ellen Palesztinában. Végül felhívást adtak ki, amelyben kéri azt, hogy bojkottálják a brit és zsidó gyártmányú árukat.

— Töltőtoll-gyár Palesztinában. „Katab” néven töltőtollgyár létesült Palesztinában, amelyet két osztrák származású zsidóember Ramat Ganban létesített Erich és Walter Kornfeld. Nemrégiben meghívták a gyárba a Jewish Agency ipari osztályának vezetőjét Tisbit, aki a szakemberek élén megállapította, hogy az új üzem gyártmányai vetekszenek a legjobb gyártmányokkal, amelyek a világon készülnek. Eddig körülbelül 10.000 angol font értékű importáltak és most az a helyzet, hogy a nyersanyagok nagyrészt is az országban szerzik be. A legmodernebben felszerelt gyárhelyiségben végignézték a vendégek, amint a nyersanyagból a készáruig elkészül a munka.

— Bevándorlási kérdések. Tekintettel arra, hogy most rendelkezést adtak ki, mely szerint palesztinai lakosok hozzátartozói engedélyt kapnak bevándorlásra, a lapok közlik, hogy a Jewish Agency megfelelő osztálya csak az eddig elintézetlen kérvényeket intézi el, melynek értelmében a gyermekek és asszonyok bevándorolhatnak. Más rokonok beköltözésére nem adnak engedélyt.

— Huszonhat új zsidó ügyvéd Palesztinában. Palesztina főbírója H. Trusted, 26 új ügyvédnek adott működési engedélyt. Közöttük van az első női ügyvéd is, Sarah Moskovits. Az új ügyvédek bemutatkoztak Fitzgerald-nak, a palesztinai kormány első jogügyi tanácsadójának.

— Palesztinai terrorista támadások. Hebron közelében terroristák arab autóbussra tüzeltek. Egy arab utas meghalt. A banditák elrabolták az autóbust kiserő arab rendőr fegyverét és egyenruháját. — Tulkarem mellett, Attil arab községtől északra a terroristákkal való összetűzés alatt Manson skót szakaszvezető elesett. A csapatok Tulkarem, Janin és Nablusz környékén átkutatták az egész környéket és sok letartóztatást eszközöltek. — Az Iszlám című arab lap megjelenését két hétre felfüggesztették. — Arab körökben 1200-ra becsülik azoknak a gazdag arab előkelőségeknek számát, akik a terroristák fenyegetései elől elmenekültek az országból. — Abbas Himli, a volt egyiptomi kedive Beiruthban beszélgetést folytatott a volt jeruzsálemi főmuftival. Himli ezután a palesztinai kormánytól beutazási engedélyt kért. A kormány a kérést visszautasította.

— A Vörös Dávidcsillaga 26.800 személyen segített. A világ többi részében Vörös Kereszt név alatt működő segélyszervezet Palesztinában működésének hét esztendeje alatt 26.800 esetben nyújtott első segélyt, akik között voltak zsidók, keresztények és mohamedánok. A szervezet kezdetben egy hordágyal rendelkezett, ma már számos autóval, amelyeknek ambulanciája van, saját ingatlana s igen képzett személyzete.

A bielitzi pogromper tárgyalása

Lengyelországban a bielitzi pogrom még szeptemberben volt. Most, annak csak utójátéka folyt le a tescheni bíróság előtt. A tárgyaláson — ismételjük, pogromról van szó — zsidó volt a vádlott. Normann Károly bielitzi korcsmáros. Azzal volt vádolva, hogy a múlt esztendő szeptember 17-én Vanot Leó lengyel munkást agyonlőtte.

A tárgyaláson feltárták ennek a „gyilkosságnak” előzményeit. Szeptember 17-én Vanot bejött Normann vendéglőjébe. Kolbászt kért és sört és mind a kettőt elfogyasztotta. Fizetésre került a sor és Vanó nem akart fizetni. A vendéglős rendőrt hívott, a rendőr is felszólította Vanot, hogy fizessen. Vanot ehelyett larmát csapott és a vendéglősnek odakiáltotta:

Büdös zsidó, elég pénzt megittam már nálad!

Norman kijelentette, hogy soha azelőtt Vanotot nem látta. Vanot a rendőrbiztonságra került, ott sem akart fizetni, végül azonban kényszerítették a számla kiegyenlítésére. Normann erre elment. Amikor a vendéglőjéhez ért, már ott állt Vanot és éles késsel rátámadt.

Vanot beleszurta a kést a vendéglősbe, meg is sebesítette őt. A korcsmáros beleszaladt a vendéglősbe és amikor Vanot tovább is fenyegette őt, rálőtt. Vanot meghalt.

A mostani tárgyaláson beigazolást nyert, hogy Vanot tényleg késsel megsebesítette Normant. A tanuként kihallgatott rendőrfelügyelő azonban a tett színhelyén nem találta meg a kést. Hogy közben a kést az odacsődült tömeg közül valaki el is emelhette, az senkinek eszébe nem jutott. Norman kijelentette, hogy

a revolvert önvédelemből használta

és bár három éve van fegyverviselési engedélye, eddig életében egyetlen egy lövést sem tett. Mégis az esküdtek tíz szóval, egy ellenében emberölésben mondták őt ki bűnösnek és nyolc szóval négy ellenében nemmel válaszoltak arra a kérdésre, hogy Norman önvédelemből cselekedett-e.

A bíróság Normant emberölés büntetéseért hat évi súlyos börtönrre ítélte.

Igy történt 1938 február 14-én...

Jókai híres regényét románra fordította Pop Ionel

A magyar irodalom sok kiváló művét fordították már román nyelvre és két kulturának közeledése mindenesetre az általános megbékélésnek kétségtelen bizonyítéka. Évtizedeken át a magyar olvasóköröség legnagyobb kincsé Jókai regényei voltak. Egész generációk tudták fel a nagy mesemondó csodálatos regényein, amelyek közül egyik legszebb a „Szegény gazdagok”. Diákkorunk minden szépsége és romantikája clevenedik fel bennünk, amikor Jókainak erre a nagyszerű művére gondolunk. A regény különben is alkalmas arra, hogy a kiengesztelődés uttörője legyen a román és a magyar nép között. Emlékezzünk a Faja Neagră rejtélyes alakjára s bámulattal kell adóznunk ama szeretet előtt, amellyel a nagy magyar mesemondó a román népek áldozatában a regényben. Az Abrud vidéki mőcök szomorú életét annyi fájó megértéssel írta, ahogy azt sem előtte, sem Jókai óta még román író sem írta meg. Csodálatos, hogy eddig nem akadt méltó fordítója, holott többet ír a román nép akkori problémájáról, mintahogy egyetlen román író sem tette.

Pop Ionel négy év munkáját vitte bele ebbe a csodálatos műbe és mostantól kezdve alkalma lesz a román közönségnek is megismerni a legnagyobb magyar mesemondó bűbajos munkáját. Tiszta szándéku román intellektus, aki önzetlenül és nagy áldozatokkal saját rizikójára kiadta ezt a nagyszerű regényt és ezzel maradandót és értékeset alkotott. A könyv előszavában Pop Ionel ismerteti részletesen Jókai életrajzát és irodalmi jelentőségét. Nagyvárad mindig uttörő volt kulturális téren is és örvendetes, hogy ez a jelentős munka is ebben a városban látott napvilágot. Pop Ionel irodalmi nevet szerzett magának ezzel és általános megbecsülést a román és más közönség körében is. A szép kiállítású munkát a Sonnenfeld Rt. nyomdájában készítették a nagy üzemtől megszokott pontossággal és kiváló ízléssel.

FELHIVÁS!

Felhívjuk hitközségünk azon tagjait, akik ingyen vagy kedvezményes áru pázkára igényt tartanak, hogy összeírásuk céljából a következő napokon és sorrendben naponként a hivatalos órák alatt a hitközség tanácstermében (Str. M. Fuchs 2.) jelentkezzenek.

Február 27-én, vasárnap (délelőtt)

és február 28-án, hétfőn A.B.C.D.E.F.

Március 1-én, kedden G.H.I.J.K.

Március 2-án, szerdán L.M.N.O.P.

Március 3-án, csütörtökön R.S.T.U.W.Z.

A torlódás elkerülése végett, kérjük a kezdőbetűs sorrend pontos betartását.

Mindazok, akik a jelentkezést elmulasztják, a hitközség kedvezményes pázkájára igényt nem tarthatnak.

Oradea, 1938 február 18.

Orthodox Izraelita Hitközség
pászkaügyi bizottsága.

— FÜZŐ ÉS MELLTARTÓ legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál. JUST-nénál szerzethetők be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpostával szemben.

— 20.000 „illegális”-ról lehet szó Palesztinában. (Jeruzsálem.) Egy bírósági ítélet nyomán 20.000 „illegális” zsidó palesztinai helyzete vált bizonytalanná. Az ítélet kimondotta, hogyha egy illegális bevándorlót elfognak, bármikor deportálni lehet. Eddig az volt a rendszer, hogy az a bevándorló, aki eddig két éven át szakadatlanul az országban tartózkodott, nem utasítható ki, hanem állapota, mint bevándorló legalizálva lesz.

— Megszüntették Kolozsváron a vágatási tilalmat. (Kolozsvár) Kolozsváron a zsidó hitközsége Glasner Akiba és dr Weinberger Mózes főrabbi vezetésével közös küldöttségben jelentek meg dr Pop Victor ideiglenes polgármesternél, aki előtt a rituális vágatási tilalom felfüggesztése ügyében tettek előterjesztést. Dr Pop Victor lekötelező udvariassággal állott a küldöttség rendelkezésére és az előterjesztés megtétele után a küldöttség jelenlétében nyomban felhívta a földművelésügyi minisztériumot. A polgármester jelentést tett a rituális vágatási tilalomról az illetékes ügyosztály vezetőjének, aki közölte dr Pop Victor polgármesterrel, hogy hasonló törvényes intézkedés nem lévén, a vágatási tilalom törvénytelen volt. Dr Pop Victor ezután telefonon érintkezésbe lépett a vágóhídi vezetőséggel, akikkel személyesen közölte a tilalom felfüggesztését.

— Könyvek, amelyekről beszélnek: Benamy: Európától—Ázsiáig. Agnes Smedley: A vérző Kína. Zweig: Vihar Palesztina felett. Nagy Karola: Itt voltam. Upton Sinclair Irodalomtörténete. Nagy Andor: Tavaszi Váradon (Regény Adyról) Epocha kiadás. Kaphatók minden könyvkereskedésben.

D. Steierné

szépségápolási intézetében a legmodernebb kezelési módszer szerint pattanásos, száraz, ráncos, zsíros, mifteszeres bőrt a legrövidebb időn belül tökéletesen rendbehoz. Estélyi kikészítés. Telefon 173.

Piața Reg. Maria 1. (Dermaia felett)

Minőségben
árakban
ízlésben

SZÖVEI

különlegességeink vezetéki
Dus választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld

posztóáruház

Oradea, Piața Regina Maria 1. (Kishidő)

— A cionista szervezet választása Magyarországon. (Budapest.) A tizedik országos konferencia újra megválasztotta elnöknek dr Miklós Gyula elnököt, azonkívül az executívét, melynek tagjai lettek: dr Braun Sándor, dr Fried Frigyes, dr Izsák Edem, dr Káldor Elías, dr Lantos Tivadar, Arnold Márené, dr Neuman Emil, dr Rajka Ödön.

Érdekes.

hogy alig van tökéletes alaku női test. Többé-kevésbé majdnem mindegyik korrigálásra szorul még a látszólag legszebb is. Különösen most a legtöbb ruha a csipő karcsúságát emeli ki s megköveteli a mellet természetes kecsességgel bíró formáját. Minden nő törekszik testének szépségibáit korrigálni, amiben minden tudása, nagy gyakorlata és rátermettségével segít Önnek is, ha felkeresi Kováts Sándorné fűzőszpecialista (Nilgesz telep). Olcsó árak.

Bőröndöket és aklatáskákat

legolcsóbban

Vulcan

bőröndgyári lerakat
Oradea, Reg. Ferdinand 1.

Kelmefestést

Női ruhák, férfi öltönyök, trenckotok, átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen és olcsón vállalja

BORGOS

ORADEA, Színház oldal, Bazár-épület.

Hétéről hétre

Ankara. Nemrégiben kiadott statisztikai adatok szerint Törökországban 80.000 zsidó él, ezek közül 50.000 Istambulban, 30.000 Drinápolyban, Brüsszaban, Ismirben és Samsunban, valamint számos kisebb városban.

Szófia. Egy nemrégiben megjelent statisztika szerint a bolgár fővárosban 25.000 zsidó él, ami az ottani lakosság kilenc százalékának felel meg.

Páris. A Hias-Ica Emigration Association (Hicem) közli, hogy az equatori kormány nemrégiben kiadott rendelkezését, amely szerint azokat a zsidókat, akik nem mezőgazdasággal foglalkoznak, kiutasítja: — visszavonta.

New-York. Az „American Hebrew” zsidó folyóirat, amely évenként ismert világtételeknek aranyérmét ad a világ békeje és az emberiség megértése szempontjából kifejtett tevékenységért, az 1938. évi díjat Ariuro Toscaninának ítélte oda, a világ legnagyobb élő dirigensének, aki a palesztinai filharmonikus zenekart megszervezte Hubermannal együtt. Toscanini „mély megindulásáról” biztosította a folyóirat szerkesztőségét, amiért a kitüntetéssel megíztelték.

Beograd. Dr. M. Stojadinovic miniszterelnök az 1874-ben a zsidó nőegylet (Jevrejsko Zensko Društvo) által létesített gyermekotthon javára 10.000 dinárt adományozott. A miniszterelnöki kabinetiroda főnöke levelet mellékel az adományhoz, amelyben kiemeli a miniszterelnök nevében, hogy értékelni tudja azt a nagy szociális munkát, amelyet a zsidó nőegylet a hosszú évtizedek folyamán kifejtett.

Genf. A németországi menekültek ügyében összehívott nemzetközi értekezlet ülésén de Brouckere belga megbízott kijelentette, hogy lemond a belga tiszteiről és elhagyja az ülést. Lépését kétféleképpen magyarázzák: felfogása nem egyezett a másik két belga kiküldöttével bizonyos Brüsszélből kapott utasításokat illetően, másik feltevés szerint viszont az értekezlet elutasította Belgium bizonyos indítványait. Valószínűnek tartják, hogy csütörtökön a konferencia kisebb módosításokkal elfogadja a Népszövetség főtitkársága által kidolgozott javaslatot.

London. Az angol alsóház egyik termében Osias Wedgwood ezredes elnöklétével ülést tartott az angol parlamenterek Palesztina-bizottsága. A jelen volt alsóházi tagok elhatározták küldöttség menesztését a miniszterelnökhöz. A küldöttség a következő követelések teljesítését fogja kérni: 1. Parlamenti vita azonnali megindítását a Palesztina-kérdésben. 2. A határozatlan Palesztina-politika befejezése, Ormsby Gore gyarmattügyi miniszter által a főkormányzóhoz intézett levél szellemében és a kormány egyértelmű nyilatkozata Anglia szándékairól. 3. Szigorúbb intézkedés a rend és nyugalom helyreállítására Palesztinában. 4. Március 31-ike után a bevándorlás szabályozása újra a gazdasági, nem pedig a politikai befogadó képesség szerint történjék.

Varsó. Azon lengyel bizottság vezetője, amely a múlt évben Madagaszkárra járt, rendkívül érdekes előadás keretében számolt be a lengyelországi zsidók madagaszkári kivándorlási lehetőségeiről. Micslav Lepecky hangoztatta, hogy Amkazina vidékén körülbelül 28.000 négyzetkilométer kiterjedésű területen igen jók az időjárás viszonyok és ottan könnyen letelepíthetők a zsidó bevándorlók. Lepecky kijelentette azt is, hogy évente 15.000 családot lehetne letelepíteni, tehát 50-70.000 egyént. Utazási és elhelyezési költségekre mintegy 30.000 frankra volna szükség családonként.

Melbourne. Az ausztráliai kormány a Joint kérelmére, hozzájárulását adta ahhoz, hogy németországi fiuk 16-18 éves korig Ausztráliában mezőgazdasági kiképzést nyerjenek. A szervezet kérte, hogy zsidó leányok számára is adjanak bevándorlási engedélyt, hogy ezek házimunkára kapjanak kiképzést és elhelyezkedést. Ez utóbbi kérelmet az ausztráliai kormány elutasította.

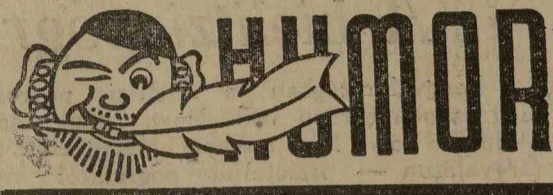
Ottava. A bevándorlási hivatal vezetője fontos nyilatkozatot tett a zsidó újságírók előtt, amelyben kijelentette, hogy Kanada szívesen látja mindazokat a bevándorlókat, akik hajlandók mezőgazdasági munkát végezni. Egyben csodálkozását fejezte ki afölött, hogy a zsidó kivándorlási szervezetek mindaddig figyelmen kívül hagyták a kanadai kolonizációt és eddig még csak meg sem kísérelték, hogy tárgyalást kezdjenek a kanadai kormánnyal. A nyilatkozat szerint nagyobb tömegű zsidó település főként Ontario állam nyugati és északi részében lehetséges.

— Pappenheim Izidor, a szlovenszkói orth. központi iroda elnökének gyásza. Mély részvétellel fogadta a szlovákiai zsidóság azon súlyos csapást, amely Pappenheim Izidort, az orth. Közp. Iroda és a pozsonyi orth. hitközség elnökét szeretett neje elhunytával érte. Az elhunyt nagyszony szervezetét rosszindulatu betegség támadta meg, amely néhány hét alatt végzett az egyébként életerős Pappenheim Nellyvel. Kivételes egyéniségével, buzgó tevékenységével méltó élettársa volt Pappenheim Izidornak, akit a szlovákiai orthodox hitközségek az országos szervezet élére állítottak. Gyermekeinek odaadó anyjuk volt és házat igazi tradicionális szellemben vezetett. Előkelő máramarosszigeti zsidó családból származott. Gyászolják férjén, leányain és fiaim kívül, Káhán Frankl, a magyarországi orth. központi iroda elnöke és ősz apósa, az Agudász Jiszroel ismert vezére, Wolf Pappenheim, valamint mindazok, akik értékelni és becsülni tudták kiváló erényeit. F. hó 16-án, szerdán osztatlan részvét mellett kísérté a pozsonyi zsidóság utolsó útjára. Kispurim lévén, gyászbeszédnek nem hangzóttak el.

— Miért nem szabad játszani Németországban az angol „Victoria királynő” című filmet? 1901-ben hunyt el az angolok nagy Victoria királynője, aki több, mint 60 évi uralkodás után halt meg és megalapítója volt a mai kor angol-világbirodalmának. Most először engedték meg, hogy a nagy királynő alakját filmre vegyék és annál kínosabb feltűnést kelt Angliában, hogy éppen ezt a filmet nem engedték meg Németországban. Két indokot sorolnak fel. Az egyik szerint azért nem engedik meg, mert két „nem-árja” kompozíciót is felvettek a filmbe, az egyik Mendelsohntól való, a másik Meyerbeertől. Azonkívül nem tetszhet a németeknek, hogy Disraeli volt a nagy királynő miniszterelnöke, az a zsidó premier, aki az angol világalomnak megadta mai formáját. Hiába keresztkedett ki, a német filmcenzor mégis a zsidót látja benne, holott az angol királyi család és az angol nemzet örökre hálás neki, amiért megalapította az angol világbirodalmat. Az angolok nem értik ezt a felfogást, de azért emiatt nem fognak maguknak sok gondot csinálni.

— Allamosítják a textil és söripart Lettországban. (Riga.) Lettországban az utóbbi napokban néhány, a gazdasági életet illető döntő érvényű rendelkezés történt. A rendelkezések igen súlyosan érintik a zsidó üzemtelajdonosokat és alkalmazottaikat is, ugyanakkor azonban a gazdasági köröket általában nyugtalanítják. A lett textil-szindikátust, amely kizárólag zsidó cégek szövetsége, a kormány likvidálta, az ellenőrzést az állami Hitelbank vette át. A lett textilipar ezentul innen kapja irányítását. A kormány ezenkívül kisajátította a legnagyobb lettországi zsidó textilgyárat, a Buffalot. Ezzel mindazon zsidó textilgyáraknak a gazdasági mozgás szabadsága megszűnt, amelyek eddig a Buffalo céggel dolgoztak. A kisebb textilgyárak az összeomlás útjára kerültek. A lett kormány ezenkívül minden nagyobb rigai sörfőzöt, amelyek eddig zsidó kézen voltak, saját rezsijébe vett át.

— Arab klub alakult Berlinben. (Prága) A német fővárosban arab klub alakult, amelyhez az összes Berlinben tanuló arab diákok csatlakoztak. A klub kiad majd egy bulletint is. A német kormány különböző kurzusokat fog rendezni propaganda céljaira. A klub annak köszönheti létét, mert sokszor zsidóknak nézték őket az utcán és inzultálták őket, holott az arabokkal a németek jóviszonyt akarnak fenntartani.

MI A KÜLÖNBBSÉG?

A napokban itt járt egy berlini kereskedelmi utazó, természetesen árja, ő adta fel nekünk a kérdést:

— Was ist der Unterschied in Deutschland zwischen einem Zweilampen-Radioapparat und einem Fünflampen-Radioapparat?

— Na?

— Bei einem Zweilampen-Apparat kann man hören: Deutschland, Deutschland über alles. Und bei einem Fünflampen-Apparat kann man hören alles über Deutschland.

HÁROM AMERIKAI GYÁROS

Három amerikai gyáros utazik és azon vitatkoznak, kinek nagyobb az üzlete?

— Az én üzletemben, — mondja az egyik, — amíg egy váltó minden osztályon végig megy, már le is jár.

— Az semmi, — mondja a másik, — az én üzletemben a levelezők nem tesznek soha az í betűre pontot és ezzel egy évben tízmillió dollár értékű tintát spórolok meg.

— Az mind semmi, — mondja a harmadik, — az én üzletembe egy félév előtt betévedt egy oroszlan és ma vettem csak észre, hogy eszi a segédemet.

MÉG AZ KELL...

Egy koldus az utcákon koldul és rejtőnemesen köhög. Egy öregúr arra jár és azt mondja neki:

— Barátom, én orvos vagyok. Megadom magának a címetem, jöjjön fel hozzám, majd én gyógyítom a köhögésből.

A koldus ijedten tiltakozik:

— Még csak az hiányzik. Hiszen a köhögésből élek.

AMIRE NINCS IMA

Moszkvából írják, hogy Sztalin felkereste titokban a moszkvai főrabbit és így szólt hozzá:

— Ich hätte eine Bitte.

— Undzwar?

— Sie sollen beten, damit ich immer so jung bleibe.

A rabbi gondolkodott egy kicsit, aztán így szólt:

— Ein Gebet, dass sie jung bleiben, haben wir nicht, aber ich werde beten, dass sie nicht alt werden.

EGY KIS TÉVEDÉS

A párisi bíróságon tanukép hallgatnak ki egy hölgyet. A bíró kérdez:

— Családi állapota?

— Négy éve özvegy vagyok.

— Gyermeke van?

— Van egy két éves gyermekem.

— Hány éves a gyermek?

— Két éves.

— És mióta özvegy?

— Négy éve.

— Ezt nem értem.

— Mit nem ért azon, bíró ur, hiszen nem én haltam meg.

MIÉRT?

Az öreg egyetemi magántanár nyugalomba vonul és egyik tiszteelője megkérdezi tőle:

— Warum hat man Sie eigentlich nicht zum ordentlichen Professor ernannt?

— Na, wissen Sie, — mondja az öreg — zwischen meinen zwanzig und vierzig Jahren war ich zu jung, zwischen sechzig und achtzig war ich zu alt und zwischen vierzig und sechzig war ich zu Jud.

KIELEGÍTŐ VALASZ

Az orosz hadügyi népbiztos vizitál egy vörös századot és vizitálás után maga elé hívta három katonát.

— Szeretsz te engem? — kérdezi az első katonától a népbiztos.

— Igen, — feleli a katona.

— Meg tudnál ölni?

— Nem.

A népbiztos ezután a másik katonához fordul:

— Szeretsz te engem?

— Igen.

— Meg tudnál ölni?

— Nem.

A harmadik egy zsidó katona volt, a század dobosa. Őt is megkérdezi a népbiztos:

— Szeretsz te engem?

— Mért ne? — mondja óvatosan a dobos.

— Meg tudnál ölni?

A dobos rámutat a dobra és gunyosan felkiált:

— Ezzel a dobbal!